

№ 50.

Kalendarzyk tygodniowy:

Sob. św. Albina B.
Niedz. św. Heleny Ces.
Pon. św. Kanegandy.
Wt. św. Kazimierza
Śr. św. Adryana,
Czw. św. Wiktora.
Piąt. św. Tomasza z Ak.
~~~~~
Wschód słońca godz. 6 m. 50
Zachód słońca godz. 5 m. 36
Dług. dnia godz. 10 m. 46
Przybyło godz. 3 m. 12

GENA PRÉNUMÉRATY:

W ŁÓDZI:

Rocznie rb. 6 k. —
Półrocznie „ 3 „ —
Kwartalnie „ 1 „ 50
Miesięczn. „ „ 50
Odnoszenie 10 k. m.
Egz. pojedynczy 3 k.

Z przesyłką pocztową:

Rocznie rb. 1 kop. 41
Półrocznie „ 3 „ 7
Zagranicą:
Miesięcznie rb. 1 kop. 10

Redakcja

„ Łódź

ul. Przejazd № 3

Telefonu № 595

ROZWIÓJ

dziennik polityczny, przemysłowy, społeczny i literacki, ilustrowany.

Sobota, dnia 1 marca 1913 roku.

Kantory: własny w Warszawie, ul. Hoża № 32; w Pabianicach u p. Teodora Minke
w Zgierzu, w aptece p. Patka.

CENY OGŁOSZENI: Nadesłane przed tekstem 50 kop. za wiersz petitowy. Zwyczajne ogłoszenia za tekstem po 7 kop. za wiersz nonparelowy lub jego miejsce. Małe ogłoszenia po 2 kop. od wyrazu (dla poszukujących pracy po 1^{1/2} kop.). Najmniejsze ogłoszenia 2) 1) 1) Reklamy i Nekrologi po 20 kop. za wiersz petitowy. Za dołączenie prospektów 6 rub. od tysiąca egzemplarzy. Artykuły bez oznaczenia honorarum Redakcja uważa za bezpłatne: rękopisów drobnych nie zwraca. Ogłoszenia w tekście 1 rub. za wiersz petitowy. Ogłoszenia, których terminy przypadają w dni świąteczne, drukujemy w przed dzień święta lub po święcie.

Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesantów codziennie, z wyjątkiem dni świątecznych, od godziny 1—2-ej po południu.

Teatr Popularny Dzisiaj w sobotę „Raz się tylko żyje”. Jutro „Wesele”. Jutro „Raz się tylko żyje”.

przy ul. Konstantynowskiej 16. artyстка sceny krakowskiej i warszawskiej wystąpi gościnnie po raz pierwszy 6 marca w tragedii Szekspira
Stanisława Wysocka „MAKBET”. Bilety sprzedają się.

Znakomity środek odżywczy
KEFIR ZYCKIEGO
nagrodzony trzema złotymi medalami i jednym srebrnym poleca **Apteka W. DANIELECKIEGO**.
Łódź, Piotrkowska 127, tel. 12-95. 420r

Polska pracownia kapeluszy
W. Głuszkowskiej
PRZEJAZD № 14.

Poleca duży wybór kapeluszy najnowszych fasonów, prócz tego posiada duży wybór załobnych kapeluszy, które również są do wypożyczania. 573

Projekty, kosztorysy, oszacowania oraz dozór techniczny
przyjmuje biuro architektoniczno budowlane
Nebelski i Referowski Architekci m. Łodzi
ulica Zawadzka № 5.
W interesach biura przyjmują z wyjątkiem świąt do 11-ej rano i od 3-ej do 5-ej po poł.
Inż. Nebelski, Przejazd 86, telef. 81.
Inż. Referowski, Zawadzka 5, tel. 117.

FERMENT MLECZNY
“LACTOGASPINE”
BERAT ET VERDEILLE
w Paryżu
leczy radykalnie wszelkie choroby
ŻOŁĄDKA I KISZEK
Ządać we wszystkich większych aptekach i skł. aptecznych.
Sprzedają głów.: Labor. Przetwor. Leż. Mlecz. Nowy Świat, 32. Tel. 18-60.
349

Wykwalifikowanego sprzedawcę, obeznanego ze świecznikami elektrycznymi oraz materiałami instalacyjnymi, poszukuje dla swego nowego sklepu Tow. Akc. „Siemens” Łódź, Piotrkowska 150
Niezbędna znajomość języków: polskiego, niemieckiego i rosyjskiego. Oferty tylko sił pierwszorzędnych z odpisami świadectw i warunkami wynagrodzenia uprasza się nadsyłać pod powyższy adres. 708

Lekarz domowy.

- Mężusiu, zdaje mi się, żeś niezdrów.
- Co Ci jest?
- Musiałem się przeziębic.
- Trzebaży zażyć chininy, albo aspiryny.
- Nie mam ochoty.
- W takim razie może postać po doktora?
- Ani myślę. Mam swego domowego lekarza, który mnie napewno wyleczy.
- Któż to taki?
- Pewien Włoch...
- Włoch? Jak się nazywa?
- Cognacini — Szustini. Czeka na wezwanie w szafie. Poprosz go tutaj z całą butelką, daj mi herbaty, zrobię sobie ponczyk i wnet choroba pójdzie na lasy.
- Mężus miał rację. Po wypiciu kilku szklanek herbaty w towarzystwie signora Cognacini Szustini, smutne skutki przeziębienia zniknęły, jak ręką odjął. 301

Sytuacja polityczna i giełdy.

Za kilka dni upłynie pięć miesięcy od rozpoczęcia wojny bałkańskiej. Sytuacja polityczna w owym czasie obfitowała w liczne zagadki i niepokoje. A wszystko to ciążyło jak zimora nad Europą, która nie mogła i dziś jeszcze powiedzieć nie może, co najbliższe przyniesie jutro. Ciągłe nadchodziły i nadchodzą wiadomości, które dziś kategorycznie i stanowczo zaprzeczają temu, co jeszcze wczoraj uważano za rzecz

zupelnie niemal pewną. Opinie co do rozwiązania doniosłych kwestyj politycznych i zażegnania wysuwających się bezustannie poważnych konfliktów krzyżują się, oscylują z dnia na dzień i są tak zmienne i niepewne, jak marcowe powietrze.

Niepewność sytuacji politycznej daje się oczywiście w wysokim stopniu uczuć giełdom i całemu życiu gospodarczemu we wszystkich państwach europejskich. Tydzień ubiegły zgotował znowu giełdom europejskim, przede wszystkim jednak berlińskiej, przykrą i dotkliwą niespoiziankę.

Spowodowała ją zarówno wiadomość o nowych zbrojeniach republiki francuskiej, jak i niespodziewane doniesienie o nominacji Delcassego ambasadorem w Petersburgu. Szczególnie ostatnia wiadomość wywołała w Berlinie ogromne wrażenie. Delcasse jest, jak wiadomo, zdeklarowanym wrogiem Niemiec. Jako gorący zwolennik polityki zmarłego króla Edwarda, która systematycznie pracowała nad zupełnym odosobnieniem cesarstwa niemieckiego, stanowisko to zaznaczył z całym naciskiem podczas znanego konfliktu w sprawie marokańskiej.

To też wiadomość o najświeższej jego nominacji wywołała na giełdzie berlińskiej przynębiające wrażenie, które objawiło się w gwałtownej niżce różnych kursów. W dziennikach berlińskich podnoszono, że polityczna misja Delcassego polega przede wszystkim na tem, aby doprowadzić do skutku sojusz czterech państw bałkańskich, a mianowicie Bułgarii, Serbii, Grecji i Czarnogóry z Rosją i Francją.

Misja ta zaostrza w wysokim stopniu sytuację międzynarodową, zwiększając jednocześnie niebezpieczeństwo wojny. Giełdy na tego rodzaju wiadomości są bardzo wrażliwe i dlatego finansjści berlińscy, zaskoczeni tym nowym wypadkiem politycznym, zalecili ostrożność i możliwie jak najdalej posuniętą rezerwę przy operacjach i obrotach pieniężnych. Straty na giełdzie berlińskiej były też podobno dość poważne. Prasa niemiecka, ochłonawszy po pierwszym wrażeniu, usiłuje je obecnie zbagatelizować.

Niemniej jednak pozostaje faktem, że giełda berlińska w dniu, w którym nadeszła wiadomość o nominacji Delcassego, oraz w trzech następnych, zanotowała silną niżkę kursów. O wysokości strat dowiadywać się będzie świat finansowo-handlowy zwolna, stopniowo; może za tydzień albo za dwa dopiero tygodnie wykażą je w dokładnych cyfrach bilanse giełdowe.

Mniej więcej przed dziesięciu dniami stosunki niemiecko-francuskie w sferach finansowo-giełdowych oceniano jako bardzo nawet dobre.

Nadeszły też wówczas wiadomości, że finansjści francuscy, którzy rozporządzają tak wielkimi kapitałami, że nie znajdują dla nich lokaty ani na rynkach krajowych, ani zagranicznych, gotowi są pewną ich część umieścić na targach niemieckich.

Wiadomość tę powitała zarówno prasa niemiecka, jak i giełda berlińska, z wielkimi zado-

Kwiatowe soki bez alkoholu
ILLUSION DRALLE
w interale latarni morskiej
Oryginał wszystkich kwiatowych esencji bez alkoholu.
Jedna kropla ILLUSIONU DRALLE, do oczarowania nasładująca zapach świeżych kwiatów, wystarczy do uperfumowania się.
Różne zapachy Sprzedaż wszędzie 477

Lecznica chorób skórnych i wenerycznych
D-rów Falka, Golca i Jelnickiego
ulica Wólczańska № 36. — Telefonu 14-81.

Dla chorych stłych (oddzielne pokoje i ogólne sale) i przychodni. (Porada 60 kop. — Godz. przyjęć od 8—9 rano, 11^{1/2}—1^{1/2}, w południe i 7^{1/2}—8^{1/2}, wieczorem, w niedzielę i święta od 8—10 rano i od 12^{1/2}—1^{1/2}, po południu Reontgen, leczenie światłem i elektrycznością. — Badanie krwi przy syfilisie. 341

wolaniem i entuzjazmem. Podnoszono mianowicie z całym naciskiem tę okoliczność, że sytuacja międzynarodowa musiała zupełnie się wyjaśnić, skoro zaszedł niebywały od dawna fakt, że francuskie kapitały gotowe iść z pomocą rynkom niemieckim. Entuzjazm ten zwiększył się jeszcze, gdy jeden z banków paryskich faktycznie nadesłał do Berlina i Frankfurtu znaczną kwotę pieniędzy.

Radość ta trwała jednak bardzo krótko. Prasa francuska rozpoczęła gwałtowny atak przeciwko bankowi, który na bardzo zresztą korzystnych warunkach zamierzał ulokować swoje kapitały w Niemczech, pozatem rząd francuski wywarł nań tak silny nacisk, że bank już po dwóch dniach wycofał z Niemiec wszystkie swoje pieniądze.

Był to dla finansistów berlińskich i frankfurckich ciężki zawód, którego konsekwencje dały się im też dotkliwie we znaki. W trzy dni zaś później nastąpiło zamianowanie Delcassego ambasadorem w Petersburgu, wywołując podniecenie i zaniepokojenie, które objawiło się gwałtownym spadkiem różnych kursów.

Również rynek niemiecki zawiodły Stany Zjednoczone Północnej Ameryki. Spodziewano się w ostatnim czasie znacznego przyływu kapitałów amerykańskich. Nadzieje te się nie ziściły.

Kapitały amerykańskie, zamiast do Niemiec, popłynęły do Anglii, gdzie także z powodu niepewności sytuacji międzynarodowej w handlu i przemyśle, jak w całym życiu gospodarczym, daje się uczuć duża stagnacja.

Widać z tego, że, z wyjątkiem jednej Francji, we wszystkich innych państwach europejskich brak jest potrzebnej, płynnej gotówki. Oprócz tego Rzesza niemiecka zamierza zaciągnąć nową półmiliardową pożyczkę. Chodzi o to, gdzie i jak ją ulokować. W kwestyi tej toczą się obecnie pertraktacje, ale dotąd bez rezultatu, bo pożyczki w politycznie niepewnych i niespokojnych czasach spotykają się zawsze z dużemi, często zgoła nieprzewidzianymi trudnościami.

Dotąd wreszcie należy, że napięcie finansowe tak w Niemczech, jak i w Austrii, wcale się nie zmniejszyło. Stopa procentowa była i jest wysoka. Banki i prywatni finansisci zachowują ciągle rezerwę, nie wypuszczając z kas gotówki, tak bardzo potrzebnej sferom handlowo-przemysłowym. Kiedy upragniona zmiana na lepsze nastąpi, trudno przewidzieć. Spustoszenia, jakie wyrządziła wojna bałkańska, są tak ogromne, że zaiste czas największy, aby sytuacja ostatecznie się wyjaśniła.

Sylistrya.

Zatarg rumuńsko-bułgarski ma—jak wiadomo—za jeden z głównych przedmiotów kwestję posiadania twierdzy Sylistryi, leżącej na prawym brzegu Dunaju tuż u granicy rumuńskiej Dobrudży. Bułgaria rzec się tej twierdzy nie chce. Rumunia zaś domaga się, aby jej została odstąpiona wraz ze strefą terytorium bułgarskiego wzdłuż granicy Dobrudży w obszarze około 5,000 km. Przebieg tego zatargu znany jest naszym czytelnikom, zarówno jak cała akcja dyplomatyczna z nią związana. Ponieważ nazwa Sylistryi wciąż się powtarza, warto z jej dziejami się zapoznać.

Sylistrya (Durostrum) już za czasów rzymskich była silną twierdzą oraz ważnym punktem handlowym i w starożytności a także w średnich wiekach przechodziła wszystkie wstrząśnienia, jakie Bałkan przechodził. Za czasów rzymskich stała tam załogą legia zwana „Italica”, później legia „Claudia”. Sylistrya jest miejscem urodzenia słynnego zwycięzcy na polach katalańskich Aetiusa.

Za czasów, gdy cesarstwo bizantyjskie sięgało po Dunaj, Sylistrya zwała się Durostolon. Poza silnymi murami tego miasta szukał car Symeon bułgarski schronienia w 893 r., gdy z nad Wołgi nadpłynęły pierwsze fale dzikich madiarów. Następnie Sylistrya, po bułgarsku Derszer, wraz z całym krajem bułgarów dostała się znów w ręce greków i pozostała w nich aż do czasu, gdy turcy pod sultanem Muradem zdobyli ją w r. 1383.

Także pod panowaniem półksiężycy Syli-

strya zachowała swe znaczenie, jako ważny punkt wojskowy i handlowy. Szczególniejszej wagi nabrała ta twierdza w XVIII wieku, gdy Rosya zaczęła prowadzić wojny z Turcyą na Bałkanie. W wojnie 1768 roku w ręce wojsk rosyjskich wpadły: Moldawia, Wołoszczyzna, Bessarabia i Dobrudża, w roku zaś 1771 zdobyły one półwysp Krymski, Sylistrya jednak pomimo szalonych szturmów rosyjskich zdobytą nie została. Dopiero w 1810 roku udało się rosyanom zmusić ją do kapitulacji.

Zbrojenia Napoleona zmusiły przeciw Cesarza Aleksandra wycofać swe wojska z księstw naddunajskich. Rosyanie, cofając się, zburzyli fortyfikacje Sylistryi oraz innych twierdz położonych nad Dunajem.

W roku 1828 wojska rosyjskie znów pojawiły się nad Dunajem i obległy Sylistryę, która stawiała zacięty opór. Po bardzo trudnym oblężeniu rosyanie stali się jej panami dopiero 29-go czerwca 1829 r.

Słynny wódz niemiecki Moltke, który w roku 1837, będąc jako kapitan sztabu generalnego pruskiego przydzielonym do armii tureckiej, oglądał Sylistryę, podał sultanowi projekt wzmocnienia tej twierdzy. Sultan projekt ten aprobował, lecz, jak zwykle w Turcyi, sprawa wykonania planu Moltkego utknęła z powodu braku pieniędzy.

Dopiero w czasie wojny krymskiej zabrali się turcy do wzmocnienia Sylistryi wedle planów Moltkego. Rosyanie po trzymiesięcznym oblężeniu odstąpili od twierdzy, nic nie uzyskawszy. Także podczas ostatniej wojny turecko-rosyjskiej nie udało się rosyanom zdobyć Sylistryi, która dopiero na mocy traktatu w San Stefano dostała się Bułgarii.

W myśl postanowień kongresu berlińskiego z 1878 roku Bułgaria, posiadłszy Sylistryę, powinna była zrównać z ziemią jej fortyfikacje. Postanowienie jednak to, po łobnie, jak wiele innych postanowień traktatu berlińskiego pozostało martwą literą. Owszem, bułgarzy zamienili Sylistryę w twierdzę pierwszorzędną, otoczoną wieńcem fortów a uzbrojoną wedle najnowszych wymagań techniki wojskowej.

Sylistrya stanowi obecnie z Ruszczukiem, Szumłą i Warną niezmiernie silny czworobok forteczny, który straciłby wiele na znaczeniu, gdyby dostać się miała w posiadanie Rumunii. Dlatego Bułgaria, która dobrze czuje, że wcześniej czy później, musi przyjść między nią a Rumunią do walki o hegemonię wśród państw bałkańskich, broni się wszelkimi, na razie dyplomatycznymi środkami przed utratą Sylistryi na rzecz swej sąsiadki.

Sejmowa reforma wyborcza.

Dnia 24 lutego r. b. na pierwszym posiedzeniu sejmowej komisji wyborczej we Lwowie prezes Leo przedłożył zasady projektu reformy sejmowej ordynacji wyborczej z tem, że zostały one ułożone w porozumieniu z kilku członkami komisji i że stanowią nierozdzielny całości kształt.

Głosowanie nad poszczególnymi punktami i wnioskami odbędzie się po zakończeniu ogólnej dyskusji.

Ruscy członkowie komisji ponowili swoje życzenia co do przyznania rusinom 30 proc. mandatów sejmowych.

Przytaczamy podstawowe zasady sejmowej ordynacji wyborczej:

I. Sejm składa się z następujących członków; a) 3 arcybiskupów lwowskich, ks. biskupa krakowskiego, 2 biskupów przemyskich, biskupa tarnowskiego i stanisławowskiego, prezesa Akademii Umiejętności w Krakowie, rektorów istniejących jednocześnie w kraju uniwersytetów oraz szkół politechnicznych (4 rusinów); b) 213 wybranych posłów, a mianowicie: 1) 45 posłów wielkiej posiadłości tabularnej wybranych jak dotychczas, z tych jeden rusin. 2) 8 posłów średniej posiadłości ziemskiej, opłacającej 100 kor. lub więcej podatku gruntowego, a nie zaliczonej do wielkiej własności tabularnej — z tych połowa rusinów. 3) 43 posłów z większych miast, wybranych jak dotychczas — z tych 4 rusinów. 4) 12 posłów z tychże miast, wybranych

na zasadzie powszechnego i równego głosowania — z tych 3 rusinów. 5) 5 posłów z izb handlowych i przemysłowych. 6) 2 posłów izb rękodzielniczych. 7) 98 posłów w gmin wiejskich wraz z resztą miast i miasteczek, wybranych na zasadzie powszechnego głosowania z jednokrotną pluralnością głos w podatkową dla dotychczas w tej kurii uprawnionych — z tych 44 rusinów.

II. W tych okręgach kurji miast cenzusowej i powszechnej oraz kurji izb handlowych i rękodzielniczych mają 2 posłów, zapewniona będzie reprezentacja mniejszości.

Mandaty ruskie w kurjach większej i średniej posiadłości oraz miast zabezpieczone będą przez wydzielenie wyborców ruskich, na podstawie ostatniego spisu ludności i przez zaliczenie ich do osobnych okręgów wyborczych.

III. W kurji gmin wiejskich w powiatach zachodnich oraz w powiecie brzozowskim utworzone będą okręgi jednomandatowe. Wyborcy ruscy z tych powiatów wydzieleni będą na podstawie ostatniego spisu ludności i zaliczenia do osobnego okręgu wyborczego ruskiego jednomandatowego.

Z tych powiatów politycznych, ewentualnie sądowych wschodnich, w których liczba ludności polskiej według ostatniego spisu ludności wynosi 35 proc., stworzone będą okręgi dwumandatowe, w których mandat większości liczyć się będzie jako ruski, zaś mandat mniejszości jako polski. Zarówno mandat ruski jak polski mają być zabezpieczone, a głosowanie ma być najwyżej dwukrotne.

Reszta powiatów wschodnich ma tworzyć okręgi jednomandatowe ruskie. Wyborcy polscy z powiatów tych wydzieleni będą na podstawie ostatniego spisu ludności i zaliczeni do osobnych okręgów wyborczych polskich jednomandatowych. Liczba mandatów polskich, przypadających na zachodnie i wschodnie powiaty, rozdzielona będzie według liczby ludności polskiej, która na podstawie ostatniego spisu ludności zamieszkuje powiaty zachodnie względnie wschodnie.

IV. Głosowanie w kurji gmin wiejskich będzie się odbywać w każdej gminie oddzielnie z wyjątkiem gmin niżej 500 mieszkańców, które do gmin sąsiednich przyłączone być mogą.

V. Cesarz mianuje z łona sejmku dla kierownictwa sejmku marszałka krajowego i jego 2ch zastępców, jednego polaka i jednego rusina.

VI. Wydział krajowy składa się pod przewodnictwem marszałka z 7 członków, wybranych z grona reprezentacji kraju; jednego wybierają posłowie wielkiej posiadłości tabularnej, średniej własności ziemskiej, jednego posłowie z miast, z izb handlowych oraz rękodzielniczych, jednego posłowie z gmin wiejskich narodowości polskiej, jednego posłowie z gmin wiejskich narodowości ruskiej, 2 członków wybierają wszyscy posłowie polscy włącznie z wirylistami, jednego wszyscy posłowie i wirylisty ruscy. Dla każdego członka wybiera się w ten sposób jego zastępcę.

VII. Marszałek mianuje dwóch członków wydziału krajowego swoimi zastępcami w kierowaniu wydziałem krajowym przez czas, w którym sam doznaje przeszkody w urzędowaniu, jednego polaka i jednego rusina. Marszałek oznacza też porządek kolejny, w jakim obaj zastępcy sprawować mają czynności zastępcze.

VIII. (Omawia postanowienia, które mają wejść do statutu sejmowego).

IX. Do powzięcia uchwał w sejmie potrzebna jest obecność przynajmniej absolutnej większości wszystkich członków sejmku, a do ważności powziętej uchwały bezwzględna większość głosów obecnych członków w sejmku. Do powzięcia uchwały w sprawie zmian postanowień statutu krajowego, określających skład sejmku krajowego (par. 3 statutu), potrzebna jest obecność co najmniej 183 członków w sejmku, a do ważności powziętej uchwały zgoda co najmniej dwóch trzecich części głosów w obecnych członków sejmku.

Do powzięcia uchwał w sprawie zmian innych postanowień statutu krajowego potrzebna jest obecność co najmniej trzech czwartych części członków sejmku, a do ważności powziętej uchwały zgoda co najmniej dwóch trzecich części głosów obecnych członków sejmku.

TEATR „SCALA“ Cegielniana № 18. Opera i operetka polska

Dziś! W sobotę 1 marca o godz. 8 i pół wieczór z Maryą Kamińską-Latoszyńską, prymadonną opery warsz. „Hrabina”, opera St. Moniuszki.

Jutro! W niedzielę, d. 2 marca o godz. 8 i pół po południu, po cenach zniżonych „Bohaterowie” operetka w 5-ach aktach. O godzinie 8 i pół wieczór „Romantyczna żona” operetka w 3 aktach

Bilety nabywać można od g. 10 rano w kasie teatru „Scala”, do końca przedst. ■ UWAGA: w poniedziałek d. 3 marca „Jej adiutant”, we wtorek „Wróg kobiet”.

Sprawy społeczne i szkolne.

Podczas ubiegłych wakacyj odbył się w Berlinie zjazd członków Związku nauczycieli niemieckich (Deutscher Lehrerverein). Związek ten istnieje od lat 40-tu i liczy do 125,000 członków. Zjazd był bardzo liczny, gdyż i Stowarzyszenia nauczycielskie innych krajów przysłały swoich delegatów. Nie było w Berlinie dość dużej sali, wzięto więc cyrk Schumana, ale i tam dla wielu wydziałów zjazdu miejsca zabrakło. Charakterystyczny był stosunek rządu do zjazdu. Dotąd rząd ignorował Związek, tym razem przy otwarciu zjazdu wygłosił mowę sam pan minister oświecenia Tratt.

Jeszcze charakterystyczniejsza była odpowiedź zjazdu na mowę p. ministra:

„Z powołaniem nauczyciela nie można równać jakiegokolwiek innego zawodu. My wyrabiamy ze złota nie błyskotki, tylko rzeczy codziennego użytku. Bo co może być droższego w rodzinie nad dzieci, a my z nich mamy wykształcić ludzi pracy i przyszłych obywateli... Nazywają czasy obecne „wiekiem dziecka”, a nie spostrzegają, że one są również i „wiekiem papieru”. Naturalnie, że papieru ze szkoły usunąć zupełnie nie można, ale należałoby pozostawić nauczycielowi większą niezależność przy nauczaniu i kształceniu dzieci, ażeby ze szkoły nie wychodziły automaty, tylko ludzie myślący, bo o ile myśl wyższa jest od litery, o tyle żywa indywidualność nauczyciela wyższa jest od cyrkularza...

Na zjeździe podniesiono sprawę praw nauczyciela, którą można sformułować w sposób następujący:

1) Należy unormować prawny stosunek nauczyciela, zarówno względem państwa, jak i względem urzędzeń społecznych, i

2) Nauczyciele potrzebują rzeczywistej ochrony swoich praw na drodze dyscyplinarnej, ochrony odpowiadającej duchowi czasu.

Poruszono również bardzo doniosłą sprawę suchot u nauczycieli. Jakkolwiek wypadki suchot u nauczycieli bywają dosyć częste, ale nie stwierdzono dotąd, że przyczyną tego jest wyłącznie szkoła. Suchoty pomiędzy nauczycielami zdarzają się częściej w miastach niż po wsiach. Towarzystwo asekuracyjne w Gotha zebrało dane statystyczne za lat 90, wykazując, że śmiertelność pomiędzy nauczycielami z przyczy-

ny suchot jest stosunkowo większa, niż przeciętna średnia z pomiędzy innych zawodów.

Statystyka angielska za lata 1900 — 1902 określa śmiertelność pomiędzy nauczycielami z przyczyny suchot na 15 procent.

W Düsseldorfie przy badaniu personelu szkolnego znaleziono pomiędzy nauczycielami 13 procent, a pomiędzy nauczycielkami 20 procent zakażonych gruźlicą. Francuskie Towarzystwo przeciwgruźlicze w departamencie Sekwany znalazło pomiędzy uczącymi 2 procent z rozwiniętą gruźlicą i 3 procent z początkami gruźlicy.

Wobec tak rozmaitych wyników przy badaniu nad personelem nauczycielskim w rozmaitych miejscowościach, na zjeździe postanowiono zbierać dane statystyczne przez wszystkie Stowarzyszenia nauczycielskie w ciągu lat dziesięciu i następnie ogłosić je. Na tej podstawie można będzie ustanowić stopień szkodliwości szkoły dla uczących pod względem tuberkulozy.

Wiadomo, że nauczyciel chory na suchoty nie powinien wykładać w szkole ze względu na zdrowie znajdujących się tam dzieci. Nauczyciel taki powinien się leczyć, ale, że zwykle nie ma na to pieniędzy, więc uczy do czasu, aż zbliży się kres jego życia.

Zagra nicą na tę sprawę zwracają baczną uwagę i badają co pewien czas i dzieci w szkołach i nauczycieli. W Danii nauczyciel, chory na gruźlicę, otrzymuje urlop z zachowaniem całkowitej pensji i leczy się w sanatorium rządowym do zupełnego wyzdrowienia.

Również nauczyciele chorzy na suchoty otrzymują urlopy z obowiązkiem wyleczenia się we Francji, Belgii, Holandii, Norwegii i Rumunii. W Luksemburgu nauczycieli chorych na gruźlicę nie zwalniamy od zajęć, a w Bułgarii usuwają ze szkoły.

We Francji, w departamencie Sekwany, w r. 1911 zwolniono od zajęć 60 nauczycieli, wyznaczysz każdyemu całkowitą emeryturę.

Jeżeli kiedyś będzie udowodnione, że szkoła jest przyczyną suchot u nauczycieli, to wtedy zapewne prawo usuwać będzie gruźliczych ze szkoły, wyznaczając im emeryturę.

Niemieccy nauczyciele podjęli walkę z pornografią w kinematografach. Niektórzy właściciele kinematografów zgodzili się, że nauczyciele będą układać programy widowisk dla dzieci, inni odmówili i prowadzili dalej zepsucie, wybierając dla przedstawień dzieciennych jaskrawe obrazy treści pornograficznej, którymi przyciągają do siebie dziatwę. Nauczyciele zwrócili się do policji

i sądów i na demoralizujących przedsiębiorców posypały się kary. Obecnie prawie wszędzie w Niemczech w kinematografach na przedstawieniach dla dzieci są obowiązkowo obecni przedstawiciele stowarzyszeń nauczycielskich, jak również w bardzo wielu kinematografach nauczyciele układają programy przedstawień dla dzieci.

U nas w Łodzi przedstawienia dla dzieci z udziałem nauczycieli są prowadzone tylko w „Odeonie” dla dzieci Związku majowego we wtorki i przez Towarzystwo „Wiedza” w „Modern” w czwartki.

St. Musiatowicz.

Miara dworska a chłopska.

W wielu okolicach kraju utarł się zwyczaj, że kupcy zbożowi, przy kupnie zboża od gospodarzy, żądają większej wagi korca, niż od właścicieli folwarków. Przyjęła się już nawet nazwa „korca dworskiego” i „korca chłopskiego”. Prawda, że często kupcy dają niby za korzec „chłopski” nieco wyższą cenę, ale nie dorównywa to nigdy różnicy na wadze i daje pole do nadużyć i wyzysku.

Często już poruszano myśl ujednostajnienia i ustalenia wagi korca, ale zawsze kończyło się na dobrych chęciach. Wreszcie zrobiono już dobry początek. Mianowicie za radą pełnomocnika gminy Poddębnie, p. Bernarda Morawskiego, zgromadzenie gminne postanowiło trzymać się wagi korca każdego rodzaju zboża, ogólnie w kraju przyjętej i uchwalili, że inaczej nie będą sprzedawać zboża i innych produktów swego gospodarstwa, jak według następującej wagi korca: pszenica—242 funty, żyto—232, jęczmień—202, owies—142. gryka—202, groch, wyka, bobik i łubin—260, rzepak—210, seradela—122, proso—242, koniczyna—242, ziarniaki — 240 funtów.

Byłoby pożądanem, aby za przykładem gminników poddębskich poszły inne gminy i dla ujednostajnienia wagi takie same powzięły uchwały.

Uroczystości jubileuszowe edyktu Konstantyna Wielkiego.

Na pamiątkę wolności, którą Konstantyn Wielki przed 1600 laty obdarzył prześladowany

KRONIKA TYGODNIOWA.

Trochę o Anglii. — Kościół angielski. — Prawo o rozwodach. — Biskup Jorku. — Co powiedzą Indye i inne kolonie angielskie. — Paragrafy nowego prawa rozwodowego.

W Anglii od dawna już społeczeństwo zaczęło domagać się lejszego prawa dla rozwodów, uważając to za ważną przyczynę do podniesienia stopy umorańnienia narodu.

Początkowo biskup ankikańskiego kościoła w Jorku oponował, a z nim szła część „śmiałków” społecznej, ale w ostatnich czasach biskup dał się przekonać, gdy mu przedstawiono straszne skutki braku rozwodów i ohydny kronikę zbrodni popełnionych z tego powodu.

Prócz tego sam biskup był świadkiem strasznych scen życiowych, wynikłych z niezgodności małżonków, lub wad ogólnoludzkich.

Jednego razu biskup, przechodząc przez ulicę miasta, dosłyszał w jednym z domków zamieszkałych przez robotników, przeraźliwe wzywianie o pomoc. Nie widząc na ulicy nikogo, sam podążył do owego domku, gdzie przedstawił mu się przerażający widok.

Na ziemi leżała kobieta, trzymając w ręku poduszkę, przy niej uwił się pijany mężczyzna, kopał ją i bił, dusił i gryzł, usiłując wyrwać z rąk jej ową poduszkę.

Ręce miała pełne siniaków, po części oblane krwią, twarz podrapaną i pokaleczoną.

Troje małych dzieci stało w kącie izby, zanosząc się od płaczu. W izbie stało już tylko jedno łóżko, stary stolik i dwa bardzo małej wartości krzeselka.

Widok dostojnika otrzeźwił drapieżnego i rozwścieklonego człowieka. Porwał się z ziemi i zrazu miał zamiar rzucić się na nieproszonego gościa, spostrzegłszy jednak szaty duchownego— cofnął się i zapytał podniesionem głosem: — POCO tu przychodzicie?

Duchowny wyjaśnił przyczyny, które go skłoniły do wejścia w te progi.

Kobieta rzuciła mu się do nóg, żebrając pomocy. Mąż, oddany natogowi pijaństwa, tracił wszystko, co ona tylko zarobiła, a gdy pieniędzy zabrakło, zabrał jej ubranie, wczoraj przepił ostatnią ciepłą jej chustkę, a dziś chce wynieść poduszkę.

— Dlaczegoście nie skorzystali z separacji.

— Mam separację, ale on ściga mnie ciągle i żąda, abym mu się optacała...

— Możecie udać się do władzy o pomoc— mówił biskup.

— Robiłam to, wsadzili go do kozy, po opuszczeniu której stał się jeszcze gorszym. Ponieważ muszę pracować na kawałek chleba, nie mam czasu na wyczekiwanie w sądzie po kilka godzin...

Innym razem biskup Jorku wychował mło-

dego ogrodnika. Był to chłopak dzielny i pełen energii, fachowiec dobry i pożyteczny. Wyszedłszy w świat, zataił on za sobą ślady, dopiero po kilku latach biskup został wezwany do sądu, aby dał świadectwo o owym ogrodniku.

Wytoczono mu sprawę jako mordercy. Zabił on bowiem swoją żonę.

Okazało się na śledztwie, że chłopak, doszedłszy do własnego ogrodu, ożenił się z kobietą, która zatrąła mu życie. Rozpoczął pić, aż razu pewnego, przyszedłszy do domu w podnieconym stanie, zabił nożem kobietę. I oto jednostka pożyteczna dla społeczeństwa, pracowita, energiczna i dzielna zlamala sobie życie na zawsze. Bo czyż zabójstwo to nie odbija się na jego sumieniu? Czy trup tej kobiety, którą kiedyś miłował, — kiedykolwiek zejdzie mu z oczu? Czy usunie mu się ona z pamięci i zniknie razem z tą wielką, krwawą raną w piersiach.

Ży skazanego, na widok swego protektora — biskupa Jorku — wylane, oddziaływały ogromnie na świadku duchownym

Wróciwszy do domu, zaczął rozmyślać na o tem, w jakiby sposób można było naprawić zgubną drogę, na której znaleźć można połowę całej ludzkości...

Głęboko religijny człowiek zastanawiał się, czy nie dałoby się usunąć owych przyczyn, pchających ludzi do ciężkiego grzechu, bo do zbrodni, gdy w tem zameldowano mu przybycie pani X., kobiety z towarzystwa, znanej filantropki, po-

aż do owego czasu Kościół katolicki — odbędzie się obchód jubileuszowy.

Celem należytego przygotowania tego obchodu jubileuszowego, ustanowił Ojciec św. gęty jeszcze w lutym roku ubiegłego radę najwyższą z kardynałem Casetta na czele, która, wezwawszy wszystkie narody katolickie do współdziałania, ułożyła program mających się odbyć uroczystości. Główne jego punkty zasadzały się na tem;

1) ażeby nad Tybrem blisko mostu, zwanego „Ponte Milvio”, gdzie Konstantyn poraził Maksencjusza, zbudować wspaniałą kościół, który przyszłym pokoleniom przypominał tę wielką chwilę dziejową, a zarazem zadosyćczynił duchowym potrzebom nowej, w tej stronie powstałej dzielnicy Rzymu.

2) ażeby przez uroczyste obchody we Włoszech i innych krajach, tudzież przez naukowe i popularne publikacje dać poznać wszystkim wielkie religijne i historyczne znaczenie tego dziejowego faktu, którego pamiątkę ma się odczuwać.

Staraniem jubileuszowego komitetu rzymskiego poświęcony został dnia 17 października r. z. i przez kardynała Casettę poświęcony kamień węgielny wspomnianej świątyni przy Ponte Milvio, która wzniesiona będzie kosztem Ojca św. przy współdziałaniu składek wernych całego świata.

W pięć dni później odbyło się w pałacu laterańskim na pamiątkę zwycięstwa Konstantyna, uroczyste zebranie. Został też, dla rozdawania pielgrzymom wybity medal pamiątkowy, mający po jednej stronie wyobrażenie Ojca świętego, po drugiej bust Konstantyna Wielkiego. Oprócz tego medalu dla pielgrzymów wybity będzie jeszcze drugi medal pamiątkowy dużych rozmiarów.

Uskuteczniwszy to wszystko, ogłasza obecnie najwyższa rada jubileuszowa szczegółowy program obchodu w samym Rzymie.

Rozpocznie go w niedzielę białą 30 marca uroczysta procesja, urządzona staraniem czeleci męczenników (cultores martyrum), z katakumb św. Domicelli przez cmentarz katakumb św. Kaliksta do bazyliki św. Sebastjana, gdzie po odśpiewaniu „Te Deum”, udzielone będzie błogosławieństwo Najśw. Sakr.

Następnie od 6-go do 13-go kwietnia odprawiane będzie codziennie rano w bazylice laterańskiej nabożeństwo z wystawieniem starożytnego obrazu Zbawiciela, zwanego Acheropita. W godzinach popołudniowych mówić będą biskupi, a błogosławieństwa przy licznej asyście udzieli jeden z kardynałów.

W niedzielę 6 kwietnia będzie pontyfikalna msza grecka, a w następną, 13 kwietnia, łacińska, którą odprawi kardynał archiprezbiter bazyliki na ołtarzu papieskim w obecności dworu papieskiego, ciała dyplomatycznego, arcybiskupów, biskupów, prałatów, proboszczów i papieskiego seminarium rzymskiego.

Również wspaniała uroczystość odbędzie się w niedzielę dnia 20 kwietnia w bazylice watykańskiej. Kardynał Rampolla odprawi mszę pontyfikalną na ołtarzu papieskim, a wieczorem, po

odśpiewaniu „Te Deum”, udzieli błogosławieństwa. W czasie tej uroczystości okazane będą wiernym wielkie relikwie; Włócznia św. Longina, Drzewo Krzyża świętego i Chusta św. Weroniki z obliczem Zbawiciela.

W następną niedzielę 27 kwietnia, odprawi podobne nabożeństwo delegowany kardynał na ołtarzu papieskim w bazylice św. Pawła za murami, gdzie również pokazywane będą znajdujące się tam relikwie. Nastąpi potem uroczyste „triduum” w dniach 2, 3 i 4 maja w bazylice „Santa Croce in Gerusalemme” z tym samym programem i z okazaniem wielkich, znajdujących się tam relikwii: Krzyża i gwoźdźcia świętego, cierni z korony cierniowej, tabliczki z napisem; „Jezus Nazareński, król żydowski”, poprzeczne ramienia z krzyża dobrego łotra, palca św. Tomasza i innych. W dniu 4 maja poświęcony będzie ogromny krzyż na górze „Monte Calvo”.

W dzień Zielonych Świątek 11 maja, będzie znów uroczyste nabożeństwo w bazylice św. Piotra z towarzyszeniem muzyki i śpiewów kapeli papieskiej — wieczorem zaś tego dnia iluminowane będą frontony bazylik: Watykańskiej, Laterańskiej i Santa Maria Maggiore, tudzież wszystkie dzwonnice i krzyże, stojące na facytach wszystkich kościołów w Rzymie i w całym Lacyum, oraz monogram Konstantyna, wystawiony w bramach i oknach kościołów.

W dzień św. Trójcy 18 maja, jeden z kardynałów odprawi mszę pontyfikalną i uroczyste nieszpory, połączone z kazaniem i błogosławieństwem eucharystycznym w bazylice św. Agnieszki za murami, przy udziale pielgrzymki córek Maryi. Będą tam również pokazywane znamienite relikwie tego kościoła.

W podobny sposób i z tą samą uroczystością odprawiana będzie 25 maja msza i nieszpory przez jednego z kardynałów przy udziale pielgrzymek żeńskich stowarzyszeń katolickich w bazylice św. Wawrzyńca za murami — 8 zaś czerwca nabożeństwo z mszą pontyfikalną, nieszporami i procesją w parafialnym kościele św. Piotra i Marcelina przy ulicy For Pignatara. Dnia 31 sierpnia odbędzie się uroczystość pamiątkowa w Albano Laziale, z procesją od katakumb do miejscowej bazyliki.

Te wszystkie uroczystości roku jubileuszowego zakończy w dniach 6, 7 i 8 grudnia triduum dziekczynne w patryarchalnej bazylice liberiańskiej czyli Santa Maria Maggiore z wystawieniem na środku bazyliki słynnego obrazu Najświętszej Panny, zwanego Salus populi Romani (zbawienie ludu rzymskiego). Wygłaszane będą kazania przez znakomitych mówców, w dzień Niepokalanego Poczęcia arcyprzbiter bazyliki kardynał Wincenty Vanutelli odprawi mszę pontyfikalną i nieszpory z „Te Deum” i eucharystycznym błogosławieństwem.

Charakterystyczne zajście.

Jak już wiadomo z depeesz, istniejąca od niedawna w Petersburgu kaplica rosyjan-katolików,

była widownią niezwyklego zajścia. Wszedł mianowicie do niej podczas nabożeństwa, odprawianego przez księdza, dostojnik cerkwi prawosławnej i zaczął krytykować zasady wiary, wyznawanej przez ogół zgromadzonych. Opis tego niezwykle charakterystycznego zajścia podają wszystkie piśmiennictwa petersburskie.

„Nasi dostojnicy prawosławni — pisze np. wydawane przez p. Suworina „Wieczernieje Wremia” — dotychczas nie mogą pogodzić się z manifestem 30 kwietnia 1905 r., w którym Najjaśniejszy Pan raczył dać poddanym rosyjskim prawo modlitw i wierzeń „zgodnie z ich sumieniem”. Chociaż manifest tolerancyjny wydany został nie dziś i nie we oraj, dostojnicy nasi nie mogą powstrzymać się od wystąpienia przeciwko inowiercom w guście Pobiedonoscewa.

Na „stronie Petersburskiej” przy ul. Półkowej nr. 12, już od kilku lat istnieje niewielka cerkiewka, własność rosyjan-katolików obrzędku wschodniego. Katolicy ci zachowują tryb odprawiania nabożeństw prawosławny, lecz uznają za głowę Kościoła Papieża rzymskiego, którego też wymieniają w modlitwach, zamiast Synodu. Nabożeństwa są jawne, gdyż gmina rosyjan katolików jest zalagalizowana i pozostaje w zwadywaniu departamentu spraw duchownych.

W niedzielę 23 b. m. do kaplicy tej przybył prawosławny biskup narwski Nikander”.

Według relacji „Birż. Wied.” biskup Nikander, nie zdejmując futra, zbliżył się do ołtarza i zwróciwszy się do ojca Dejbnera, zapytał:

— Czy to cerkiew prawosławna?

Ojciec Dejbner przerwał nabożeństwo, zbliżył się do władcy i odrzekł;

— Prawosławno - katolicka.

— Synod uznajecie?

— Za głowę Kościoła uznajemy Papieża rzymskiego.

Otrzymałszy taką odpowiedź biskup Nikander zwrócił się do modlących się i głośno zawołał;

— Oszukują was tutaj. To cerkiew nie prawosławna, lecz katolicka, dla prawosławnych niema tu miejsca. Wzywam was do opuszczenia natychmiast świątyni. Kto zaś z prawosławnych zostanie, rzucam na niego klątwe.

Lecz wśród obecnych nikt nie ruszył się z miejsca. Wówczas biskup Nikander dołął;

— Natychmiast zawezwę komisarza policji i sporządzę protokół.

Wówczas na ambonę wszedł ojciec Dejbner i zwróciwszy się do biskupa Nikandra, rzekł;

— Władko, zechciejcie pomodlić się z nami i pozostańcie do końca mszy św., a zobaczycie, że nie karygodnego nie robimy.

Nie odpowiadając mu, biskup Nikander skierował się do wyjścia i zażąda, aby do niego zawezwano policję. Tymczasem ojciec Dejbner ze słowami uspokajającymi zwrócił się do obecnych i prosił, aby wtrwali w modlitwie w spokoju ducha. Nabożeństwo zostało w spokoju ukończone.

Dalej powtarzamy za „Wiecz. Wremia”;

„Zachowanie się biskupa Nikandra bardzo

chodzącej z rodu patrycyuszów, o nazwisku nieskalaniem.

Znał to nazwisko zasłużone krajowi, głośne i godne, więc nie namyślając się, kazał prosić przybyłą.

Starsza wiekiem kobieta weszła w żalobnych szatach — zapłakana.

— Czem pani mogę służyć? zapytał biskup Jorku.

— Córnka moja otruła się, nie chcą jej pochować na cmentarzu, nie chcą duchowni oddać ostatniej usługi... Przyszłam prosić waszej emnencyi o pozwolenie na pogrzeb chrześcijański.

— Ona nie była chrześcijanką, odezwał się biskup Jorku, skoro wbrew przepisom kościoła — targnęła się na własne życie.

— Była, była... ale jej czyste serce, jej prawy charakter nie mógł znieść tego, że została żoną szulera i oszusta.

Pan N., jej mąż, został za nieuczciwą grę wyrzucony z klubu, puścił następnie jej majątek, a potem, podrabiając podpisy na wekslach, naciągał ludzi...

Tej hańby przeżyć nie mogła...

Biskup Jorku długo chodził po pokoju, a potem, siadłszy do biurka, napisał skrypty i podał go p. X., w którym wydał polecenie pochowania zwłok pani N.

Wkrótce potem z inicjatywy biskupa Jorku zebrała się komisja, która w ciągu trzech lat obradowała w Anglii nad rozwiązaniem ciężkiej bardzo kwestyi, mianowicie — rozwodów.

Obecnie prawo rozwodowe zostało opracowane i czeka na zatwierdzenie obydwu izb, co, naturalnie, jest już tylko formą.

Oto główne jego artykuły:

1) Obie strony mają równe prawo żądania rozwodu z powodu zdrady małżeńskiej.

Dotąd rozwód mogli na tej podstawie uzyskiwać tylko mężczyźni.

2) Opuszczenie ogniska rodzinnego przez jednego z małżonków na lat 2 do 3-ch daje prawo do zupełnego uzyskania rozwodu.

3) Choroba umysłowa, uznana za nieuleczalną — po pięciu latach daje prawo rozwodu.

4) Pijaństwo nalogowe sprowadza natychmiastową separację, a po dwóch latach rozwód.

5) Nieobecność w ciągu 7-ju lat jednego z małżonków, następująca przypuszczenie śmierci nieobecnego — stanowi również przyczynę do rozwodu.

6) Utajenie przed zawarciem małżeństwa: a) obłąd, b) epilepsji, c) choroby wenerycznej i d) ciąży — jest dostatecznym, aby uzyskać rozwód.

7) Jeżeli żądanie jednego z rozseparowanych małżonków o wspólne zamieszkanie, nie zostanie uwzględnione, to po 2-ch latach może nastąpić rozwód.

Kiedy prawa te przedłożono biskupowi Jorku, on je aprobował.

Gdy obecny przytem jednakże jeden z wybitniejszych angielskich duchownych zaznaczył, że wątpli, aby młodszy kler zgodził się na przyjęcie tego prawa, biskup odrzekł ze spokojem:

— Posłannictwem naszym jest na tym świecie, aby tępić grzech i niszczyć drogi do niego prowadzące. Myśmy to spełniać powinni — w jaki zaś sposób, łatwa na to odpowiedź:

Chrystus powiedział: „Co rozwiążecie na ziemi, będzie rozwiązane i w niebie”.

Z tego prawa każdy chrześcijański kapłan obowiązany jest korzystać.

Tak się zapatruje chrześcijański dostojnik anglikańskiego kościoła na sprawę rozwodów. Inaczej jednakże ta kwestya może się przedstawić w Indyach Buddyjskich, lub wśród batwochwalczych ludów, zamieszkujących kolonie angielskie w Afryce.

Prawo to bowiem będzie stosowane we wszystkich prowincjach państwa.

obrazilo rosyjan-katolików, należących przeważnie do wyższego świata arystokratycznego.

— Co powiedziełby dostojnicy prawosławni, gdyby prałat katolicki wdarił się do ich świątyni i zwrócił się do ich wyznawców z podobną mową?

Iegoż dnia wieczorem kilku wybitnych członków gminy katolików-rosyan odwiedziło postów do Dumy państwowej, prosząc o obronę.

Posłowie przyrzekli wnieść interpelację w Dumie państwowej w przedmiocie nielegalnej działalności biskupa narwskiego Nikandra".

Teatr Polski.

„Na scenie i za sceną” (Rampa) komedia w 4-ach akt. Henryka Rotszilda.

Zazdrość zawodowa dwojga artystów dramatycznych, doprowadzająca do katastrofy, jest głównym motywem czteroaktowej komedii Henryka Rotszilda p. t. „Na scenie i za sceną” (Rampa), którą w ubiegły czwarlek wystawiono po raz pierwszy na scenie Teatru polskiego przy ulicy Cegielnianej.

Temat ten z najróżnorodniejszych stron oświetlany był już niejednokrotnie przedmiotem utworów scenicznych. Autor Rampy nie dodał doń nic nowego, nie uposażył swej sztuki w nic, coby na szczególniejsze zasługiwało podkreślenia.

Akt pierwszy pozbawiony żywej akcji, utrzymany w tonie narracyjnym nie wróży nic dobrego o dalszym ciągu sztuki. Od drugiego atoli aktu akcja się nieco ożywia, zaczyna interesować widza i biegnie konsekwentnie do zakończenia.

Fabula nader prosta.

Klaudysz Bourguell, znakomity aktor, rozkochał w sobie Magdaleny Grandier, damę z wysokiej arystokracji, pociągnął ją za sobą na scenę, na której wkrótce piękna, o szlachetnych manierach i wysoce utalentowana kobieta zabłysła jako gwiazda pierwszorzędnej wielkości, przyemiewając sławę swego mistrza w zawodzie scenicznym i kochanka. Doprowadza to Klaudyusza do wściekłości, a ponieważ czuje dobrze, że żadną miarą przy pomocy zwykłych teatralnych sztuczek zgnębić jej nie zdoła, odrzuca ją brutalnie od siebie. Cios ten łamie Magdaleny, dla której Klaudysz jest całym światem, i to łamie doszczętnie.

W samym finale sztuki Magdalena odiera sobie życie w oczach Klaudyusza podczas próby z nowej sztuki, wypijając truciznę.

W całej, dość obsadnej sztuce są tylko dwie role Magdaleny i Klaudyusza, pozostałe postacie są to tylko epizody, służące do uwydatnienia i silniejszego scharakteryzowania postaci głównych, których role spoczyły w rękach; panny Bachnerówny i p. Wiślańskiego. Był to wybór bardzo szczęśliwy. Panna Bachnerówna w trudnej roli Magdaleny Grandier wykazała nader wybitny i wiele na przyszłość obiecujący talent do roli o silnym podkładzie liryczno-dramatycznym. Jej kreacja w roli Magdaleny, aczkolwiek nie całkowicie jeszcze skonsumowana, imponowała szczerością i prostotą środków technicznych. Zwłaszcza scena końcowa, w której Magdalena się truje, zagrana była wprost świetnie.

Bardzo dobrym jej partnerem w roli Klaudyusza był p. Wiślański, dając kreację sumiennie opracowaną i wykonaną w szczególności do drobniejszych nieomal.

W rolach podrzędniejszych na szczególniejsze wyróżnienie za dobrą grę zasłużyli pp.: Rodmund w roli Saint-Clara i Gurynowicz w roli Verdiera, sekretarza teatru. Z pań: Rodmundowa w roli księżnej de Neronde, Smochowska w roli pani de Ronsin i bardzo dobra w roli pokojówki Karoliny panna Leszko.

Całość starannie wyreżyserowana przez p. Bednarczyka szła gładko, ale w zapowalnym nieco tempie

Stanisław Łapiński.

KALENDARZYK TERMINOWY.

IMIONA SŁOWIAŃSKIE. Dziś Radosława. Jutro Sławomira. W poniedziałek Pakosiawa.

TEATR POLSKI. (Cegielniana nr. 63). Dziś „Na scenie i za sceną” (Rampa) Henryka Rotszilda. Początek o godz. 8 min. 15 wieczorem.

— Jutro „Losy Europy”, satyra polityczna Winawera. Początek o godz. pół do 4 pp. — „Na scenie i za sceną”. Początek o godz. 8 min. 15 wieczorem.

TEATR POPULARNY A. Mielewskiego (Konstantynowska nr. 16). Dziś „Raz się tylko żyje”, wodewil w 5 aktach. Początek o godz. 8 min. 15 wieczorem.

— Jutro „Wesele” St. Wyspiańskiego. Początek o godz. 5 pp. — „Raz się tylko żyje”. Początek o godz. 8 min. 15 wieczorem.

TEATR SCALA. (Cegielniana 18). Dziś „Hrabina” opera Moniuszki. Początek o godz. 8 m. 15 wieczorem.

— Jutro „Bohaterowie”, operetka. Początek o 6 godz. pół do 4 pp. — „Romantyczna żona”, operetka. Początek o godz. pół do 9 wieczorem.

KOŁO PRAC. DR. ZEL. FABR.-ŁÓDZKIEI. Dziś (w lok. własnym, Widzewska 75) wieczór muzyczno-dramatyczny. Początek o godz. pół do 9 wieczorem.

TOW. MUZ. im. CHOPINA. Jutro (w lokalu, Piotrkowska 108) koncert. Początek o godzinie pół do 4 po poł.

„HARMONIA” (Główna 62). Jutro podwieczorek wokalnno-muzyczny. Początek o g. 5 pp.

STOW. ZWOL. GODZIWYCH ROZRYWEK. Jutro (w sali Domu Ludowego, Przejazd 34) przedstawienie amatorskie „Zagroda Sobkowa” Blotnickiego. Początek o godz. 5 pp.

STOW. ROB. CHRZ. (Dom Ludowy, Przejazd 34) Jutro przedst. Kółka dramat. „Pod godłem krzyża”. Danielewskiego. Początek o g. 7 pp.

ZEBRANIE. Dziś zebr. Tow. „Miłosierdzie” o godz. 2 pp. (w lok. I Ochrony, Smugowa 6).

— Jutro og. zebr. związku murarzy „Łączność” (w sali jadalnej Poznańskiego, Ogrodowa 18) — Zebr. czel. stolarskich (Widzewska 84). — Mies. zebr. czel. zgom. czel. ciesielskich (Nawrot 52) o g. 2 pp. — Og. zebr. T. K. O. (Mikolajewska 11) o g. 4 pp. — Zebr. mies. związku ogrodn. (w sali jadalnej Poznańskiego, Ogrodowa 18) o g. 3 pp.

MUZEUUM NAUKI i SZTUKI (Piotrkowska nr. 91) otwarte codziennie od godz. 4 po poł. do 10 wiecz. w niedziele i święta od godziny 12 w południe do 10 wieczorem.

KRONIKA.

(a) Podatek podymny. Ministerium finansów poleciło izbie skarbowej piotrkowskiej dokonać w roku bież. nowego spisu miejscowych właścicieli ziemskich, w celu określenia wysokości podatku podymnego.

Ministerium nadmienilo przytem, że parcelacja dużych gospodarczo-wiejskich jednostek na drobne, powinna być brana pod uwagę przy obliczaniu podatku tylko w tym wypadku, jeśli nowe jednostki będą przedstawiać samodzielne gospodarstwa pod względem ekonomicznym i administracyjnym.

(a) Rewiry podatkowe. Do drugiego rewiru podatkowego z ramienia członków łódzkiego komitetu giełdowego i łódzkiego komitetu handlu i przemysłu — wybrani zostali pp. August Dering i dr. Józef Sachs; jako kandydaci pp. Adolf Trautwein i Teodor Abel.

(a) Z przemysłu. Sezon zimowy dla przemysłu łódzkiego w stosunkach z rynkami rosyjskimi uważać można w znacznym stopniu za niepomyślny. Masę towarów zwrócono i są jeszcze oczekiwane poważne zwroty. Fabrykanci i kupcy tutejsi liczyli na pomyślny urodzaj zeszłoroczny, który był dobrą wróżbą i zapowiadał wzmóżony popyt na rynkach rosyjskich.

Tymczasem przyszła lekka zima, która popsuła drogi rosyjskie, utrudniła komunikację na rozległych obszarach, posługujących się dotychczas pierwotnymi środkami lokomocyi z braku należycie rozwiniętej sieci kolei.

Towary łódzkie nie dotarły więc do tych rynków, oddzielonych od świata cywilizowanego, ale dość poważnych.

Równocześnie lekka zima podziałała wogóle na słaby popyt. Wprawdzie mamy przed sobą jeszcze znaczną część zimy, która może obdarzyć Rosję silnymi mrozami, ale to położenia nie naprawi.

Niepomyślny sezon zimowy dla przemysłu łódzkiego ujemnie oddziaływała wogóle na tutejsze stosunki ekonomiczne.

(a) Zawieszenie wypłat. Według „Komersanta” zawieszono wypłaty firmy następujące: w Kremieńczugu — „Benjamin Amstisław” — pasywa 150 tys. rb.; „Mozes Borowicki” składy manufakturowe; pasywa 50,000 rb.; „G. Gitelman” pasywa 35,000 rb.

W Mikolajewie: „S. A. Epstein” składy to-

warów — pasywa 70,000 rb.; „D. Sochorowski” — pasywa 35,000 rb.; „M. Jarkiewicz” — właściciel składu z gotowymi ubraniami; pasywa 30,000 rb.; „Uszer Derfer” konfekcja damska; pasywa 25,000 rb.; „F. M. Szuster” fabryka chustek wełnianych — pasywa 25,000 rb.

W Warszawie „I. Rotenberg” — pasywa 500 tys. rb.; w Elizawetgradzie firma „Akin Kogon”; pasywa 40 tys. rb.

(a) Bankructwo. Zawiesiła wypłaty łódzka firma „Józef Fenster” (Piotrkowska 64) prowadząca handel konfekcją damską. Pasywa wynoszą 50,000 rubli.

(a) Echa bankructwa. Przed kilku miesiącami komisyonerzy łódzcy Rudzki i Weintraub zawiesili wypłaty. Na skutek żądania wierzycieli ogłoszono ich upadłość, ogłaszając zarazem, że bankructwo było podstępne. Rudzkiego i Weintrauba osadzono w więzieniu dla dłużników w Warszawie.

(e) Z komisji szkolnej. Wczoraj, w magistracie łódzkim odbyło się posiedzenie komisji szkolnej szkół miejskich pod przewodnictwem wice-prezydenta p. Józefa Andrejewa.

W dalszym ciągu obradowano nad pojedynczymi pozycjami etatu szkolnego na rok 1913, poczem wniesiono do etatu różne pozycje rozchodu do dyspozycji naczelnika dyrekcji naukowej łódzko-piotrkowskiej w ogólnej sumie 2,010 rb.

Następnie obradowano nad projektem ustanowienia stałej posady lekarza szkół miejskich, zaprojektowanej przez naczelnika dyrekcji naukowej. Po obliczeniu funduszy szkolnych komisya przyszła do wniosku, że w roku bieżącym nie może sobie pozwolić na ten wydatek, posiada bowiem jeszcze dług niespłacony i sprawę tę odłożyła do roku przyszłego.

Zaprojektowane na poprzednim posiedzeniu utworzenie specjalnej posady sekwestratora z pensją 1300 rubli rocznie ostatecznie zadecydowano.

Sprawdzono rachunek zakładu stolarskiego p. Majewskiego za meble i ławki dla nowo utworzonych w roku bieżącym szkół i oddziałów równoległych i postanowiono wypłacić mu na poczet tych rachunków rubli 1,000.

Postanowiono otworzyć czwarty oddział w szkole miejskiej, mieszczącej się w domu Brajera przy ul. Zarzewskiej.

Odrzucono ofertę na lokal dla szkoły w Włodzawie, gdyż lokal uznano za zbyt szczupły i postanowiono wyszukać inne pomieszczenie.

Nakoniec poruszono sprawę nazwy komisji szkół miejskich. Z chwilą ustanowienia niemieckiej komisji szkolnej, komisje szkół miejskich nazwano komisją polską i nazwa ta przyjęta została powszechnie. Tymczasem wówczas, gdy komisya niemiecka zarządza szkołami wyłącznie niemieckimi, komisya polska ma w swej pieczy szkoły miejskie z językiem wykładowym rosyjskim do których wstęp mają wszystkie narodowości.

Postanowiono przyjąć nazwę „Komisji szkół początkowych miejskich”.

(x) Towarzystwo wpisów i zapomóg przy gimnazjum polskiem ogłosiło swój bilans. Posiadało ono wpływów za rok ubiegły 5101 rb., z czego wypłacono na wpisy w ciągu trzech ostatnich półroczy 3233 rb., oraz dano 100 rb. jako zapomogę na leczenie uczniowi klasy VIII.

Saldo na rok 1913 — wynosiło 595 rubli 42 kop. Resztę pochłonęły wydatki.

Zarząd wyznaczył walne zebranie na dzień 3 marca o godzinie 7 po poł., a gdyby to nie doszło do skutku, to drugie ostateczne zebranie odbędzie się tegoż dnia o godzinie 9 wieczorem w gimnazjum polskiem przy ul. Nowo-Cegielniana nr. 9.

(x) Z Tow. krajoznawczego. We wtorek, dn. 4 marca, w lokalu T-wa przy ul. Piotrkowskiej pod nr. 91, odbędzie się miesięczne zebranie członków łódzkiego oddziału polskiego T-wa krajoznawczego, na którym wice-prezes zarządu centralnego — p. Aleksander Janowski wygłosi odczyt p. t. „Polskie pamiątki w Padwie”.

Początek zebrania o godz. 8-ej wiecz.

(x) Z „Harmonii”. Jutrzejczy podwieczorek w lokalu własnym (Główna 62), T-wa muzyczno-dramatycznego „Harmonia” zapowiada się bardzo obiecująco. Między innymi wystąpi po raz

pierwszy w „Harmonii” jako solistka panna Zofia Goldenberżanka (śpiew) i p. Enderówna (deklamacja). Początek o godz. 5 po poł.

(x) Z „Liry”. Jutro, t. j. dnia 2 marca r. b. odbędzie się w lokalu własnym przy ul. Piotrkowskiej nr. 91, o godz. 4 i pół po południu nadzwyczajne ogólne zebranie, które zdecyduje o dalszym istnieniu Tow.

Mając na względzie bardzo ważne sprawy, które będą omawiane na jutrzejszym posiedzeniu, zarząd ma nadzieję, że wszyscy członkowie stawią się jak jeden — by naradzić się nad losem Tow.

(a) Z przytułku położniczego. W uzupełnieniu wiadomości o zapowiedzianem otwarciu przytułku położniczego na Bałutach, naumieściamy, że powstał on z dobrowolnych ofiar różnych osób. Komitet przytułku położniczego jest w posiadaniu na przytułki położnicze wogóle około 11,000 rb., w tem zaofiarowane przed paru laty przez rodzinę Eugeniusza Geyera 5,000 rb.

(a) Z Tow. muzeum nauki i sztuki. Jutro t. j. w niedzielę o godz. 5 po południu w dziale fizycznym, w muzeum (Piotrkowska 91) udział będzie objaśnień prof. Zawadzki.

(e) Ze Schroniska nauczycielek. Założone w miesiącu lutym roku ubiegłego z inicjatywy p. Berlachowej Schronisko dla nauczycielek w tych dniach rozpoczęło swą doraźną działalność, przyjmując pod opiekę pierwszą pensyonarkę w osobie wiekowej nauczycielki, pozbawionej sił do pracy. Zarząd Schroniska, nie posiadając jeszcze własnego lokalu, umieścił ją w domu prywatnym przy rodzinie, której płaci za opiekę i całkowite utrzymanie zasłużonej nauczycielki. Pieniądze na utrzymanie czerpane są z procentów od kapitału Schroniska, który obecnie wynosi sumę 3181 rb. 3 kop., oraz składek członkowskich.

(a) Zgromadzenie kupieckie. Ogólne roczne zgromadzenie członków kupiectwa łódzkiego wyznaczone zostało na 11 marca, w lokalu przy ul. Piotrkowskiej nr. 87.

(x) Zebrania. Miesięczne zebranie czeladzi rzeźniczych odbędzie się jutro 2 marca w lokalu własnym przy ul. Głównej nr. 67, o godz. 5 po poł.

(x) Odczyty. Jutro (w niedzielę) o godz. 4-ej po południu odbędzie się staraniem Tow. ośw. „Wiedza” trzy odczyty popularne:

W sali Geyera przy ul. Piotrkowskiej № 289 p. A. Kotynia wygłosi odczyt z geografii Polski, opisując ciekawe miasta i okolice kraju i ilustrując swe słowa obrazami nikiącymi.

W sali „Harmonia” (Główna 62) wystąpi p. W. Maciejewski z zajmującym odczytem o najdawniejszych ksiązkach polskich, szkołach i wogóle o początkach kultury w Polsce.

W sali Kola kolejarzy (Widzewska 73) nastąpi odczyt z historii Polski. P. St. Majewski przedstawi słuchaczom w ogólnych zarysach powstanie i rozwój sejmu polskiego i znaczenie jego w życiu państwowem.

(a) Odczyt. Bawi w Łodzi p. Czedomir Milewicz Joksimowicz, królewsko-serbski agent handlowy w Moskwie, a zarazem redaktor i wydawca czasopisma fachowego dla przemysłu włóknistego p. t. „Więstnik manuf. prom.”, który we wtorek, o godzinie 5-ej po południu, w sali hotelu „Manteulla” wygłosi odczyt p. t. „Czego chcą nasi manufakturzyści?”

(x) Z żałobnej karty. Wczoraj zmarł w mieście naszym w 50 roku życia ś. p. Władysław Weil, dyrektor i długoletni członek akc. towarz. Geyera. Zmarły należał do wielu tutejszych towarzystw. Cieszył się w Łodzi powszechnym szacunkiem i sympatją.

(h) Z kolei. Wczoraj, z powodu zerwania się pociągu towarowego pod stacją Skierniewice, pociąg bezpośredniej komunikacji Warszawa-Łódź przybył do Łodzi o godzinie pół do 12-ej w nocy.

(x) Z teatru „Modern” (Krótka 1). Dyrektora sympatycznego teatru „Moderne” komunikuje nam, że otrzymała prawo monopolowe demonstrowania w Łodzi obrazów znanej firmy „Merkury” i od dziś jako atrakcję sezonu demonstrować będzie najnowszy dramat tej firmy pod tyt. „Sobowtór”. Prócz dramatu, który liczy 1500 metrów długości i zasługuje na szczególną uwagę, demonstrowana będzie nader zabawna

komedya pod tyt. „Miłosny liścik”, „Polowanie rentyera”, wspaniała natura i „Tygodnik Merkury”. Program dopełni „Kri kri i Quo Vadis” nader komiczne. Sceny te wywołują bezustanny śmiech wśród publiczności.

(h) O sfałszowanie podpisu na wekslu. Piotrkowski sąd okręgowy na kadencji w Łodzi rozważał onegdaj sprawę 31-letniego Pinkusa syna Izraela Dawidowicza, oraz 39-letniego Pinkusa, syna Benjaminina Dawidowicza, obu ze Zgierza, oskarżonych o podrobienie na wekslu podpisu Lejby Basa.

Weksel ten opiewający sumę 178 rubli, zdyskontowali w domu bankierskim Białera i S-ki. Do sprawy wezwano 15 świadków oraz eksperta p. Wasiljewa.

Oskarżonych bronił adw. przys. Skrudziński z Łodzi i Cybulski z Piotrkowa.

Sąd po przeprowadzonej rozprawie obu oskarżonych dla braku dowodów uniewinnił.

Rozprawa trwała 5 godzin.

(h) O uwolnienie się od wojska. Sędzia pokoju VII rewiru rozpatrywał wczoraj sprawę 22-letniego Eliasza Goldsteina, oskarżonego o roztwórcze usunięcie zębów celem uwolnienia się od wojska. W sądzie oskarżony do winy się nieprzyznał.

Sąd po zbadaniu świadków i ekspertów skazał G. na 3 miesiące więzienia wojennego, a w braku miejsca na więzienie o chlebie i wodzie, oraz na oddanie do szeregów armii.

(h) Z sądu. Sąd okręgowy piotrkowski na kadencji w Łodzi, rozpatrywał wczoraj sprawę J. Ugra, redaktora żargonowej gazety „Lodzer Tageblatt”, oskarżonego z art. 1034 ustawy karnej.

Sąd po rozpatrzeniu sprawy skazał Ugra na 3 tygodnie aresztu.

— Tenże sąd rozpatrywał następnie sprawę Moszka Lochmana, oskarżonego o to, że zbudował piec cukierniczy bez zawiadomienia o tem władz.

Sąd skazał L. na 50 rb. kary lub 14 dni aresztu.

(e) Napad bandycki. Wczoraj o godz. 8 wieczorem do sklepu monopolowego przy ul. Tuszyńskiej w Pabianicach przybyło 3 bandytów i pod groźbą rewolwerów zażądało wydania pieniędzy. Gdy sprzedawca Graucz odmówił i zaczął wołać o pomoc, bandyci strzelili do niego, raniąc go dwoma kulami, poczem zbiegli. Rannego Graucza, którego stan jest poważny, przewieziono do szpitala.

(h) „Czarna ręka” w Łodzi. Wczoraj firma tutejsza L. B. Hercygiel (Piotrkowska 82) otrzymała list anonimowy, pisany w języku rosyjskim, aby, tegoż dnia, o godz. 2 po poł., wysłała przez połańca pod adresem — Składowa 25, rubli 500, w przeciwnym razie grożono śmiercią. List zaopatrzonej był w podpis „Czarna ręka”, oraz odbitkę rewolweru. Hercygiel pieniędzy nie wysłał, lecz o powyższem zawiadomił policję.

(h) Pożar. Dziś w nocy o g. 1 min. 15 zawezwano I i II oddziały straży ogniowej ochotniczej i straż miejską na ul. Ludwiki nr. 55, gdzie wyłknął ogień w szarpaczach, należących do Steina. Ogień przybrał dość duże rozmiary, lecz w 2 godziny został ugaszony. Straty w bawelnie obliczają do 5,000 rb.

(h) Drewno ognie. Wczoraj, o g. 1 m. 20 pp., wezwano straż ogniową na ul. Cegielińska nr. 85 i o godz. 6 wieczorem, na ul. Zieloną nr. 40, gdzie palily się sadze. Ogień ugaszono przed przybyciem straży.

— Wczoraj, o g. 4 po poł., w fabryce Kestenberg, przy ul. Targowej nr. 24, wyłknął ogień, który w zarodku został ugaszony.

(p) Stała rubryka. Na ul. Ciemnej nr. 56 znaleziono Julianę Fr., bez zajęcia i mieszkanca, lat 36, w stanie ogólnego wyczerpania sił z głodu i choroby; przy zbiegu ulic Andrzeja i Pańskiej w takim samym położeniu znaleziono mężczyznę, lat około 40, od którego nazwiska się nie dowiedziano. Obojgu doraźnej pomocy udzielili lekarze Pogotowia.

(e) Obniżenia podatku przemysłowego. Onegdaj, w Zgierzu w komisji podatkowej odbyło się posiedzenie członków komisji podatkowych m. Zgierza i innych miejscowości powiatu łódzkiego (z wyjątkiem Łodzi) w sprawie obniżenia podatku przemysłowego z powodu kryzysu w przemyśle.

Przewodniczył inspektor podatkowy powiatu łódzkiego p. Konorow. Postanowiono obniżyć podatek przemysłowy fabrykom tkackim z 6 proc. płaconych dotychczas od dochodu na 3 proc. fabrykom nie posiadającym własnych składów i 4 proc. posiadającym składki. Na-

stępnie obradowano nad obniżeniem podatku przemysłowego cegielniom, które podczas ożywionego sezonu budowlanego w roku ubiegłym osiągały wysokie zyski i obciążone były z tej racyi podatkiem przemysłowym w wysokości 20 proc. od dochodu.

Obecnie przewidziany jest martwy sezon budowlany i spadek cen cegły, a co zatem idzie znaczne obniżenie się zysków w przemyśle cegielnianym.

Postanowiono obniżyć cegielniom podatek przemysłowy na 10 proc. od dochodu o ile żądane dane, dotyczące cen cegły i zapotrzebowania na nią wykażą zastój w tej gałęzi przemysłu.

(a) Z Łęczycy. W niedzielę ubiegłą w lokalu towarzystwa ogrodniczego w Łęczycy p. Marya Semer, ogrodniczka z majątku Wróblew pod Berlinem, wygłosiła odczyt na tematy: „Kobieta w ogrodnictwie”, „Hodowla belin” i „Szkoła ogrodnicza dla kobiet w Niemczech”.

Odczytu wysłuchało liczne grono ogrodników.

— W tych dniach w Łęczycy ks. Zebrowski, dokonał poświęcenia nowootworzonego hurtowego składu węgla, założonego przez firmę chrześcijańską.

S Z T U K A.

(x) Teatr popularny. Z kancelaryi teatralnej komunikują nam:

Dziś wieczorem po raz pierwszy doskonały wodewil w 5-łu aktach „Raz się tylko żyje”, ze śpiewami. Udział przyjmuje całe towarzystwo.

Jutro w niedzielę po południu „Wesele” St. Wyspiańskiego; wieczorem po raz drugi „Raz się tylko żyje”.

We wtorek po raz trzeci „Raz się tylko żyje”.

Pełne próby odbywają się z tragedji Szekspira „Makbet”, w której, jako gość, wystąpi w głównej roli znakomita artystka sceny krakowskiej i warszawskiej p. St. Wysocka.

Tragedya „Makbet” ukaże się po raz pierwszy na scenie w Łodzi jako jeden z najpotężniejszych utworów genialnego pisarza angielskiego, Szekspira, a rolę Lady Makbet zalicza gość warszawski do swych najlepszych w repertuarze potężnych i tragicznych kreacji, opartych nie tylko na grze zewnętrznej, ale i na głębokiej psychologii danej postaci.

(x) Teatr polski. (Cegielińska 63) Z kancelaryi teatralnej komunikują nam:

Dziś o godz. 8 1/4 wieczorem głośna sztuka Henryka Rotschilda p. t. „Na scenie i za sceną” („Rampa”), w której rolę główną Magdaleny wykona p. Sylma, dublująca tę rolę z p. Bachnerówną.

W niedzielę o godz. 3 1/4, po południu „Losy Europy” po cenach popularnych, o godz. 8 1/4 wieczorem „Na scenie i za sceną” po raz 3-ci.

W poniedziałek zespół naszego teatru wyjeżdża do Pabianic, zaproszony przez Komitet pomocy dla niezamożnych uczniów miejscowej szkoły handlowej, gdzie odegrane zostaną Tragedya Florencka” O. Wilde’a i „Upadek domu Abendsztern”.

We wtorek o godz. 3 1/4, po południu na rzecz Stowarzyszenia nauczycieli „Kiejstut”, tragedya Asnyka, wieczorem o godz. 8 1/4 „Losy Europy”.

(x) Opera i operetka w Łodzi. Przypominamy, że w dniu dzisiejszym w teatrze „Scala” rozpoczynają się przy współudziale pani Kamińskiej-Latoszyńskiej, prymadonny opery warszawskiej i p. Szczawińskiego, ulubieńca publiczności warszawskiej gościnne występy opery i operetki kaliskiej.

Dzisiaj idzie „Hrabina”, jutro po południu „Bohaterowie”, wieczorem „Romantyczna żona”.

W poniedziałek ukaże się „Jej adjutant”, operetka w 3 aktach Schönthana, która w Warszawie i Wiedniu dzięki swej melodyjności i zabawnej akcji cieszyła się ogromnem powodzeniem.

(x) Przedstawienie dla „Wiedzy”. Zapowiedziane na poniedziałek wieczorem w „Domu ludowym” Stowarzyszenia robotników chrześcijańskich (Przejazd nr. 34), przedstawienie kola dramatycznego „Harmonii” obudziło duże zaintere-

sowanie. Dana będzie arcywesoła komedia Schonthana „Porwanie Simek” w zespole najlepszych sił koła dramatycznego. Początek o godz. 8 i pół wiecz. punktualnie.

Pozostałe bilety są do nabycia w lokalu „Wiedzy” (Piotrkowska 103), od godz. 2 do 8-ej wiecz. W dniu zaś przedstawienia w kasie „Domu ludowego” od godz. 6-ej wiecz.

Proces prasowy.

Drugi wydział karny sądu okręgowego piotrkowskiego rozpatrywał sprawę redaktora gazety „Neue Lodzer Zeitung”, p. Aleksandra Milkera, oskarżonego o to: 1) że w d. 21 lutego 1912 r., w mieszkaniu własnym przy ul. Długiej № 7, w celu przeszkodzenia nadzórce sieci telefonicznej Janowi Drzewińskiemu zdjęcia aparatu telefonicznego, Milker, wskazując na drzwi, krzyknął: „wynosić się!” odepchnął Drzewińskiego i schwytał go za rękę, skutkiem czego ten ostatni zmuszony był wyjść, nie mogąc zdjąć aparatu; 2) że wówczas w temże samem miejscu zwrócił się do Drzewińskiego ze słowami: „ja znam was wszystkich, wasz naczelnik i wy jesteście łapownicy!” poczem powtórnie jeszcze krzyknął: „ja znam was wszystkich, wasz zarząd, jeżeli otrzyma od kogo kilkadziesiąt rubli, to zabiorą aparat jednemu abonentowi i oddadzą go drugiemu, który da tę łapówkę, oto urzędnicy rządowi!”

Sąd, po zbadaniu świadków, skazał redaktora Milkera na 7 dni bezwzględnego aresztu. (a)

Z KROLESTWA.

Napad na dwór. W dniu 24 b. m. o godz. 7-ej wieczorem przed dwór w Białowodach w pow. hrubieszowskim, majątku p. Jadwigi Czachórskiej, wdowy po znakomitym malarzu, zajechało dwoma wozami 8 bandytów.

Po wejściu do pokoju, w którym p. Cz. piła herbatę, bandyci wymierzywszy do niej rewolwery, zażądali oddania gotowizny, sreber i przedmiotów wartościowych. Pani Cz. nie straciła zimnej krwi i odpowiedziała, że posiadana gotówkę zmuszona oddaje, prosi jednak o poszanowanie przedmiotów pamiątkowych, które nie przedstawiają dla nich nazbyt wielkiej wartości, dla niej zaś są drogocenne, jako pamiątki rodzinne.

Nie zadowolony się oddanymi pieniędzmi w sumie 800 rb. bandyci zarządzili rewizję całego mieszkania. Z kredensu zabrali srebra na 48 osób, srebrne platery i koszyki. Platery bandyta znawca widocznie odkładał na bok i zostawiał.

Bandyci nie oszczędzili i pamiątek rodzinnych po malarzu Czachórskim—wszystko zapakowali w worki i odjechali.

Fornale, w liczbie około 20, bali się atakować bandytów, a gdy jeden, odważniejszy, próbował wymknąć się, aby dać znać do wsi, bandyci zasypali go strzałami raniąc w nogi. Rannego odwieziono do szpitala w Lublinie.

TELEGRAMY.

PETERSBURG, 28 lutego (P.) Banki petersburski i moskiewski kredytu krótkoterminowego postanowiły dla uświetnienia 300-letniego jubileuszu ofiarować Jego Cesarskiej Mości Najjaśniejszemu Panu na potrzeby dobroczynności według bezpośredniego uznania Jego Cesarskiej Mości milion rubli.

Dziś wydano Najwyższe zezwolenie na przyjęcie daru banków. Równocześnie Najjaśniejszemu Panu podobało się wyrazić Najwyższe zezwolenie, ażeby złożenie daru dokonane było przez deputację specjalną przedstawicieli banków.

PETERSBURG, 28 lutego (P.) Pełnomocnicy rosyjscy podpisali konwencję literacką, która będzie miała moc obowiązującą po upływie trzech miesięcy od dnia wymiany ratyfikacji.

PETERSBURG, 28 lutego (P.) U ministra spraw zagranicznych odbył się obiad proszony na 40 nakryć. W liczbie obecnych byli amba-

sadorowie: niemiecki, francuski, amerykański z małżonkami i włoski „charge d'affaires”, oraz posłowie: belgijski, rumuński, bułgarski, serbski, holenderski, duński, szwedzki i perski.

PETERSBURG, 28 lutego. (wł.) Ks. Deybner udzielał dzisiaj wyjaśnień w departamencie wyznań obcych. Oświadczył on między innymi, iż nabożeństwa w kaplicy nie będą przerwane.

PETERSBURG, 28 lutego. (wł.) Koło polsko-litewskie wniosło w Dumie interpelację tej treści: „Dnia 24 stycznia r. b. proboszcz parafii Rubiczewicze ks. Miłaszewski aresztowany był przez trzy miesiące z rozkazu gubernatora mińskiego Giersa za zbieranie składek na opłatę grzywny 50 rb. za otwarcie kaplicy katolickiej. Ks. Miłaszewskiemu rozkazu na piśmie nie przedstawiono. Aresztowanego umieszczono w mińskim zamku więziennym, gdzie zamknięto go w ciemnej, wilgotnej i zimnej celi. Dnia 14 lutego ks. Miłaszewskiego uwolniono znów bez rozporządzenia na piśmie.

Radnego mińskiego ziemstwa powiatowego p. Szalewicza, ziemianina, z rozkazu tegoż gubernatora Giersa zamknięto w więzieniu na trzy miesiące za urządzenie w dobrach własnych „Jasełek”, gdzie śpiewano kolędy religijne. Szalewicz znajduje się w więzieniu w oddziale dla przestępców kryminalnych.

Uważając oba te aresztowania za zupełnie bezprawne, do których podstaw niema zarówno w prawodawstwie, jak i w postanowieniach obowiązujących—interpelanci zapytują ministra spraw wewnętrznych, jakie środki zastosowano, celem uchronienia obywateli gub. mińskiej od bezprawnych działań gubernatora?”

KRAKOW, 28 lutego. (wł.) W sprawie rokowań o reformę wyborczą rusini i ludowcy zapowiadają obstrukcję w sejmie przy obradach o reformie finansów.

KRAKOW, 28 lutego. (wł.) Pogłoski o dymisy Bobrzyńskiego nabierają coraz więcej cech prawdziwości; jako następców wymieniają: Zalewskiego i Korytowskiego. Pierwszy ma większe szanse, chociażby dlatego, że z powodu obstrukcji przy reformie finansów Korytowski musiałby ustąpić, w takim razie ustąpiłby niedługo.

BERLIN, 28 lutego. (wł.) Na dzisiejszem posiedzeniu sejmiku obradowano nad etatem górnicstwa. W imieniu Koła polskiego przemawiał poseł Korfanty, który podkreślił żale górników, na Górnym Szlązku. Zażądał on usunięcia wyroczeń przeciwko ustawie, oraz polepszenia warunków pracy i płacy robotnikom; zapewnił on, że w razie niespełnienia prośby górników postanowiony jest strajk.

Przedstawiciel rządu zajął odmowne stanowisko i oświadczył, że zażalenia górników są nieuzasadnione.

BERLIN, 28 lutego. (wł.) Wobec odmownej odpowiedzi rządu na żądanie górników, strajk jest nieunikniony i ma wybuchnąć za tydzień.

NEW-YORK, 28 lutego. (wł.) Wybuchł tutaj pożar w teatrze; gmach teatru spłonął doszczętnie, prócz tego spaliło się 7 domów. Straż ogniowa była bezsilna, jeden strażak ciężko pokaleczony, kilkunastu złej.

ELBLONG, 28 lutego. (wł.) Odbył się tutaj proces, który wytoczył cesarz niemiecki dzierżawcy dóbr „Kadinen”. Jak wiadomo cesarz niemiecki nazwał dzierżawcę nieodpowiednim i zapowiedział, że go wyrzuci, co spowodowało wśród chłopów wielkie wzburzenie. Sąd wydał wyrok odrzucający skargę cesarza, wobec czego dzierżawca pozostaje w majątku na dalsze 5 lat.

LWOW, 28 lutego. (wł.) Wobec wyniku rokowań co do reformy wyborczej, sejm nie zostanie zwołany przed Wielkanocą, lecz prawdopodobnie dopiero w lipcu.

LONDYN, 28 lutego. (wł.) Wobec zbrojeń niemieckich i francuskich, panuje w całym kraju ożywiona propaganda za powszechną służbą wojskową w Anglii. Pomimo usiłowań prasy filogermanskiej, ruch ten zwiększa się z każdym dniem.

BERLIN, 28 lutego. (wł.) Projekt o nowem zwiększeniu funduszu niemieckiej kolonizacji, oraz żądanie 100 milionów dla „Mittelbank kasse” przedłożony będzie sejmowi w połowie przyszłego tygodnia. O wysokości sumy dla komisji kolonizacyjnej nic nie wiadomo.

KARLSRUHE, 1 marca. (P.) Zakończył się kongres studentów rosyjskich. Utworzono organizację studencką z organem wykonawczym,

złożonym z 7-iu członków urzędujących w Berlinie.

ATENY, 1 marca. (P.) Z wyspy Rodos donoszą, że władze włoskie w dalszym ciągu zamykają w więzieniu włosian. Wymniano kilku greków, w tej liczbie mera miasta głównego i dwóch członków rady starszych. Postępowanie władz włoskich wywiera na mieszkańców przykre wrażenie. W miastach przygnębienie.

NICARAGUA, 28 lutego (P.) Kongres przyjął traktat o prawie Stanów Zjednoczonych północno-amerykańskich do budowy kanału międzyoceanowego przez Nicaraguę.

WASZYNGTON, 28 lutego (P.) Traktat z Nicaraguą, zapewnia Stanom Zjednoczonym, oprócz kanału, doskonały punkt oparcia dla floty w zatoce Fonsena.

URGA, 28 lutego (P.) W konsulacie pod przewodnictwem Korostowca odbyła się narada dla rozważenia spraw, związanych z zadaniem rozwoju handlu rosyjsko-mongolskiego. Przedstawiciele handlu stwierdzili brak herbaty w cegielkach i tanich wyrobów w Urdze i Mongolii zachodniej. Narada wypowiedziała się za utworzeniem w Urdze banku i szybszem urzeczywistnieniem opracowanej ustawy samorządowej w Urdze.

WIEDEN, 28 lutego (P.) Przywódcy stronnictw polskich zapewniają, że w przyszłym tygodniu wznowione będą rokowania w sprawie sejmowej reformy wyborczej.

TEHERAN, 28 lutego (P.) Udał się na południe oddział, złożony z 500 żandarmów, pod dowództwem majora Petersona z dwiema kartaczownicami. Oddział będzie rozmieszczony w miastach Tarsu. Drugi oddział uda się po tygodniu pod dowództwem głównego instruktora.

LONDYN, 28 lutego. (wł.) W dyplomatycznych kołach miarodajnych istnieje pesymizm co do ukształtowania sytuacji międzynarodowej w najbliższym czasie. Nieobecność Greya w Londynie sprawia to, że obecne narady ambasadorów są tylko czczą formalnością i nie mają żadnego praktycznego znaczenia. Sprawa Albanii zesłała z porządku dziennego, a sytuacja na terenie wojennym może przynieść zupełną zmianę. Nie osiągnięto również rezultatu w rokowaniach bułgarsko-rumuńskich.

Wiadomość, jakoby rolę pośrednictwa w sprawie zatargu bułgarsko-rumuńskiego powierzono Niemcom i Rosji, są nieprawdziwe; rozstrzygnięcie tego sporu musi nastąpić przez wszystkie mocarstwa.

KONSTANTYNOPOL, 28 lutego. (wł.) Według ostatnich wiadomości z Adrianopola, ostatnią kanonada zniszczyła wiele domów prywatnych, zaś na stan zdrowotny nie wpłynęła zupełnie.

PARYŻ, 28 lutego. (wł.) Francusko-belgijska grupa finansistów wypłaciła Turcji pół miliona pensów, jako zaliczkę na większą pożyczkę.

POZNAN, 28 lutego. (wł.) Stronnictwo wolno-konserwatywne postawiło na kandydata do przyszłych wyborów do sejmiku pruskiego znanego z zająć w Świeciu landrata Halema.

BERLIN, 28 lutego. (wł.) Przed kilku dniami pojawiła się pogłoska, że na jubileusz Dynastji Romanowów przybędzie do Petersburga cesarz niemiecki. Obecnie półurzędowo zaprzeczają temu; jako delegat cesarski pojedzie drugi syn cesarza Eitel Fryderyk.

ARCHANGIELSK, 28 lutego (P.) Wyrokiem sądu marynarki z liczby 16-ty marynarzy 15-ty skazano do oddziałów aresztanckich na różne terminy od roku do półrocza i jednego na rok i trzy miesiące batalionu dyscyplinarnego. Oskarżono ich o to, że po porozumieniu się z sobą, za pomocą namów i gróźb skłonili żołnierzy połowy załogi dyscyplinarnego do nieprzyjmowania pokarmów w d. 6 i 7 stycznia r. b., a dwóch nadto o znieważenie w areszcie podpułkownika Jana i konduktora.

KRONSTADT, 28 lutego (P.) Wśród przemysłowców drzewnych powstał projekt budowy kanału, łączącego za pomocą jezior Ładoga i Onega zatoki Fińskiej z morzem Białym. Kanał umożliwi zbyt bogactw leśnych kraju Oneskiego.

TYFLIS, 28 lutego (P.) W pobliżu przystanku Ajrum-Karskiej zderzyły się dwa pociągi towarowe. Zabici: maszynista, jego pomocnik i

konduktor, ranni czterej. Rozbiciu uległo 15 wagonów ładownych i parowozy.

BERLIN, 28 lutego (P). Na dzisiejszym posiedzeniu sejmu pruskiego, w toku dyskusji nad etatem górnictwa, zabrał głos poseł Korfanty i zażądał w imieniu górników górno-szląskich usunięcia bezprawii, oraz polepszenia warunków pracy.

KRAKÓW, 28 lutego (wt.). Dzienniki różnie komentują wczorajsze rozbieżności rokowań w sprawie reformy wyborczej. „Czas” przypisuje winę rusinom i podkreśla, że konserwatyści polscy wystąpili zgodnie pod komendą Abrahama-wicza.

„Nowa Reforma” gromi konserwatystów za ich nieprzejednane stanowisko. „Naprzód” zajmuje takie same stanowisko wobec konserwatystów.

KRAKÓW, 28 lutego (wt.). Dzisiaj upłynął termin składania ofert na dzierżawę teatru. Zgłosili się tylko: Pawlikowski i Tarasiewicz.

Z ostatniej chwili.

Paryż, 1 marca. (wt.) „Petit Parisien” donosi, że Turcja zgodziła się odstąpić Bułgarii Adrianopol. Tajne narady pomiędzy Bułgarią i Turcją miały ten wynik, że podpisano traktat przedpokojowy.

Paryż, 1 marca. (wt.) Turecki ambasador w Paryżu, Rifaat pasza, zwrócił się do ministra spraw zagranicznych Jonnerta z prośbą, aby wpłynął na mocarstwa, by się zajęły pośrednictwem w sprawie zakończenia wojny.

Londyn, 1 marca. (wt.) Dzienniki dzisiejsze donoszą z Konstantynopola, że w. wezyr Mahmud Szefket pasza wyraził gotowość ustąpienia w celu ułatwienia zawarcia pokoju.

Sofia, 1 marca. (wt.) Rząd bułgarski zażądał od „Sobrania” 50,000,000 franków na cele wojenne.

Białogród, 1 marca. (wt.) Tutejsza „Stampa” donosi, że w walkach pod Skutari serbowie stracili 200 w zabitych, 600 rannych i 800 wziętych do niewoli. Gazeta domaga się ułożenia ścisłego spisu ofiar każdej kategorii.

Budapeszt, 1 marca (wt.) Polityczny strajk powszechny wybuchnie w przyszły poniedziałek. Zakazano wszelkich zebrań i demonstracji ulicznych. Skoncentrowano wojsko i policję i wogóle przedsięwzięto rozległe środki ostrożności. Pomiędzy władzami wojskowymi i magistratem doszło do zatargu. Wojsko domaga się, aby oddano wszystkie szkoły i inne gmachy publiczne do rozporządzenia władz wojskowych w celu rozkwaterowania żołnierzy i grozi, że w przeciwnym razie rozkwateruje się w domach prywatnych.

Berlin, 1 marca (wt.) Grecja zamówiła u firmy budowy okrętów „Wulkan” w Szczecinie jeden dreadnought.

Rzym, 1 marca (wt.) „Corriere d'Italia” donosi, że na pokładzie krążownika wojennego „Amalfi” wybuchnął bunt marynarzy.

Berlin, 1 marca (wt.) Kanclerz oświadczył wobec przedstawicieli stronnictw parlamentarnych, że przedłożenia wojskowe i projekt nowych podatków na pomnożenie armii przedłożone zostaną parlamentowi równocześnie.

Berlin, 1 marca (wt.) Dziennik socjalistyczny „Vorwärts” zamieszcza na naczelnym miejscu manifest socjalnej demokracji francuskiej i niemieckiej, zredagowany w dwóch językach.

Manifest wzywa do zwalczania nowych zbrojeń obu państw i do walki z nowymi podatkami, oraz do spowodowania, aby nowe ciężary spadły na barki klasy kapitalistycznej.

Berlin, 1 marca. (wt.) „Lokal Anzeiger” donosi, że znaczna część miliona, którego domaga się rząd na reformę armii, użyta zostanie na wzmocnienie twierdz nad granicą rosyjską.

Londyn, 1 marca. (wt.) Ambasador turecki Tewfik pasza (w Londynie), jak donoszą urzędowo, przedłożył rządowi angielskiemu propozycję pośrednictwa pokojowego mocarstw. Propozycja ta nie ma ściśle określonego charakteru. Rząd angielski oświadczył, że nie może być mowy o jakiegokolwiek akcji mocarstw, dopóki rząd turecki nie przyjmie noty styczniowej. Ambasador turecki zwrócił się wobec tego o nowe instrukcje do swego rządu i jednocześnie powiadomił rząd angielski, że niebawem nadejdzie odpowiedź.

Wiedeń, 1 marca. (wt.) W Tryeście rozpoczął dziś obrady kongres albański, na który przybyło 500 delegatów albańskich. Porządek dzienny jest następujący: 1) granice Albanii, 2) przyłączenie kucowałachów do Albanii, 3) forma rządu w Albanii.

Co do pierwszego punktu, to kongres zażąda wcielenia do Albanii Janiny, Skutari, Monasteru i Skoplie. W sprawie formy rządu, kongres wypowie się, aby na czele Albanii stał książę konstytucyjny.

Paryż, 1 marca. (wt.) Minister spraw zagranicznych Jonnert, wygłosił wielką mowę polityczną. Poruszył on w niej, pomiędzy innymi, politykę Francji na morzu Śródziemnym, sytuację na Balkanach, oraz stosunki niemiecko-francuskie.

Ołomuniec, 1 marca (wt.) Wachmistrz Schneider napotkał w okolicy bandę cyganów i chciał zaaresztować jednego z mężczyzn, podejrzanego o dokonanie mordu. Kobiety rzuciły się na wachmistrza i wywiązała się zacięta walka, podczas której Schneider użył broni i poranił ciężko kilka kobiet.

Katowice, 1 marca (wt.) W Neudorf aresztowano przywódcę górnośląskich włamywaczy kas, Boryczkę, który ostatnio dokonał zamachu rabunkowego na przesyłkę pieniężną katowickiej spółki akcyjnej. Znalaziono przy nim 7000 marek, 2 brauningi, oraz olbrzymie zapasy kul.

Aresztowano całą rodzinę Boryczki.

Wiedeń, 1 marca (wt.) Od wczoraj od godz. 7 wiecz. pali się fabryka naboje karabinowych pod Neuwienstadt, „Steinfeld”. Tuż obok znajduje się olbrzymi magazyn prochu. Cała załoga pracuje nad umiejscowieniem pożaru. Do drugiej w nocy nie udało się ognia opanować. Zachodzi obawa eksplozji magazynu prochu.

Berlin, 1 marca (wt.) „Germania” donosi, że dla załatwienia przedłożeń wojskowych i projektu pokrycia kosztów nowych zbrojeń odbędzie się letnia sesja parlamentu, która potrwa od 27 maja do lipca.

Budapeszt, 1 marca. (wt.) Strajk generalny wybuchnie nie tylko w Budapeszcie, lecz również w 43 miastach prowincjonalnych. Strajk potrwa 14 dni. Organizatorzy są przekonani, że już w pierwszych kilku dniach zabraknie żywności i Budapesztowi grozi klęska głodu.

Nowy Jork, 1 marca. (wt.) W Omaha w stanie Nebraski spłonął doszczętnie olbrzymi hotel. 75 gości hotelowych spałło się na węgiel. Jest to największy ze wszystkich dotychczasowych pożarów hotelowych.

Dziękuję Redakcyi.

Panu Kow. Zebrania obywateli odbywają się zwyczajnie w domach prywatnych; są to raczej pogadanki towarzyskie. Do takich należało i ostatnie zebranie.

O F I A R Y.

Dla robotników bez pracy,

(Na obiady).

(Do uznania Redakcyi „Rozwoju”).

Dla uczczenia dnia urodzin ukochanej nauczycielki p. K. Szeffel składają wdzięczne uczennice pensyl. p. Rajskiej 10 rb.

Dla biednych,

(Do uznania Red. „Rozwoju”).

(Na chleb).

W rocznicę śmierci ukochanej matki & p. Józefy Szuberskiej — córka 3 rb.

Sklep Galanteryi

Damskiej i Męskiej.

Dla Pań: eleganckie bluzki, gorsety, żaoty, bielizna, kaftaniki wełniane, trykoty, rękawiczki, wybór fartuchów, pończochy i t. d.

Dla Panów: WYBÓR KRAWATÓW; kołnierzyki, mankiety, bielizna, rękawiczki, skarp. itd.

Z poważaniem

Wł. Janiszewska.

Ulica Przejazd № 16

(vis à vis placu „Cyklistów”).

TOWARZYSTWO MIĘDZYNARODOWE SZKOŁ BERLITZA

THE BERLITZ SCHOOLS OF LANGUAGES

Towarzystwo anonimowe z kapitałem 7,200.000 fr.

W szkołach Berlitz

nauczają od 30-tu lat.

350 szkół na całym świecie.

Lekcje oddzielne i w grupach rano, po południu i wiecz.

Lekcja próbna bezpłatnie.

Łódź, Nowy Rynek 2.

Warszawa, Bracka 13. Telefona № 10-63.

Jeżeli chcecie wyuczyć się obcego języka nie znając go zupełnie;
Jeżeli chcecie udoskonalić się w języku, mając niewielkie pojęcie o nim;
Jeżeli chcecie poznać literaturę języka, który znacie w zupełności — uczęszczajcie do

500

SZKOŁY BERLITZA

Począwszy od 3-go marca codziennie będą tworzone nowe grupy. Języki wykładowe: francuski, angielski, niemiecki, rosyjski i polski. Zapisy przyjmuje się codziennie od 10 rano do 10 wieczorem.

W dniu 1 marca r. b., zmarł po ciężkich cierpieniach nasz ukochany mąż, ojciec, brat, szwagier, wuj i stryj

Władysław Weil

przeżywszy lat 50.

Wyprowadzenie drogiej nam zwłok nastąpi we wtorek dn. 4 marca 1913 r. o godz. 3 po poł., z mieszkania przy ul. Piotrkowskiej № 301 na Stary cmentarz wyznania ewangelicko-augsburskiego, o czym zawiadamia wszystkich krewnych, przyjaciół, kolegów i znajomych zmarłego w głębokim smutku pozostała

Rodzina.

Uprasza się o nienadsyłanie wieńców.

617

Nowy środek na porost włosów.

Na mocy udzielonego mi pozwolenia przez Warszawski Urząd Lekarski z dnia 10-go września 1909 r. za № 5511 na rozpowszechnienie mojego wynalazku na porost włosów oraz swobodnego ogłaszania wydanego mi przez tenże Urząd Lekarski z dn. 15-go września 1910 r., mam zaszczyt polecić mój wynalazek na porost włosów i przeciw ich wypadaniu i łupieżowi z bardzo dobrym rezultatem. Listy dziękczynne, poświadczające rejentalnie, dające rękojmię o skuteczności wynalazku posiadam. Sposobu użycia udzielam osobiście.

Marya Świątkowska

Łódź, Średnia № 55, m. 8,

568

Nasiona tylko Erfurskie

KWIATÓW I WARZYW POLECA
W WIELKIM WYBORZE

J. Skorasiński

dawniej **J. Gernoth**,
Konstantynowska № 37.

Cenniki na żądanie wysyłam franco 650

Księgarnia „Przeglądu Katolickiego”

UL. ŚW. ANDRZEJA № 3.

poloza: Żywoty świętych polskich, Królową Jadwigę, i wszystkie wydawnictwa tejże księgarni, jak również obrazy, rózańca, pocztówki artystyczne, materiały piśmienne.

1) „Do krwawej nocy...” powieść osnuta na tle ostatniej rewolucji serbskiej, w 5-ciu tomach z ilustracyami 2 rb. 50 kop., dla prenumeratorów „Rozwoju” 1 rb. 25 kop.

Farba do włosów
z ekstraktu orzechowego

farbuje włosy siwe, rude i innych odcieni szybko i gruntownie, według życzenia, na kolory od najdelikatniejszego blond do najciemniejszego. Każdy może włosom swoim za pomocą farby do włosów № 4711 z ekstraktu orzechowego przywrócić barwę utraconą, naturalną. Nieporównana w działaniu, gwarantowana, jako nieszkodliwa. Sposób użycia dołączony jest do każdego fiakonu. Znajduje się w sprzedaży w kolorach: czarnym, kasztanowym, ciemnoniebieskim i jasnoniebieskim.

Cena fiakonu rb. 1.20 kop., większego 1 rb.

Ford. Müllhens
Perfumerya
№ 4711
Założ w r. 1782
w Kolonii n/R.
i w Rydze,
Dostawca Dworu
Cesarskiej Mości
Cesarza
Wschodniego.

Działalność w aptekach, składach aptecznych i perfumeryjnych.

POWINIEN pamiętać każdy
chcący oszczędzić na kupnie, by nie przepłacić, że

**: BIELIZNĘ :
własnego wyrobu
TRYKOTAZĘ
SKARPETKI
PONCZOCHY
REKAWICZKI
KRAWATY**
krajowe i zagraniczne

WYROBY skórzane
PARASOLE LASKI
GALANTERYĘ
damską
męską i
dziecienną

Poloza
M. KOŁODZIEJSKI
Andrzeja № 3.

Lokomobila 50 = 40 s. k. w dobrym stanie, dopiero 2 lata w użyciu, natychmiast do sprzedania u G. Grünberga w Zgierzu. 726

Dr. L. KLACZKIN
Konstantynowska 11.
Syphilis skórska wener., choroby dróg moczowych. LECZENIE SYPHILISU EHR. LICH HATA 808. 714r
Przyjm. od 8-1 rano i od 5-8 w., dla dam od 4-5. W niedziele i św. tylko i rano

Choroby weneryczne skórsne i moczopłowe
Dr. Stanisław Plekarski
PIOTRKOWSKA № 115.
Przyjm. od 9-10 rano i od 5-8 wiecz., kobiety od 4-5. 1351-r.

Choroby uszu, gardła i nosa
Dr. B. CZAPLICKI
ordynator szpitala Anny-Maryi. Piotrkowska № 120.
Przyjmuje od g. 11-12 rano i od 5-6 p. p. w niedziele i święta od 10-11 rano. 5474

D-ka Felicya Goldberg
Mieszka obecnie
ul. Piotrkowska 107.

Nauczycielka muzyki
z konserwatorium zagranicznego udziela gruntownej lekcji na fortepianie. Zapisy przyjmuje w poniedziałki i środy od 4-5 p. Wólczańska 159, m. 7, front, II piętro. 716

Dr. med. J. Szwarcwasser
Piotrkowska 13.
Choroby wewnętrzne i nerwowe. Specjalnie: choroby żołądka, kiszki i przemiany materii (cukrowa, podagry, otyłość itd.). Niezbędne dla diagnozy analizy chemiczne i bakteriologiczne, wydzielnictwo w laboratorium własnym. Od 1-1 rano i od 5-7 p. po południu. 185

Dr. med. P. Langbard
Zawadzka 10.
h. asystent kliniki berlińskiej, specjalista chorób wenerycznych, skórnych, włośń niemocy płciowej. Przy leczeniu syfilisu stosowanie preparatu „606” — „914”. Leczenie za pomocą elektryczności (elektroliza). Masaż wibracyjny. Badanie nerek, pęcherza i kanału. Endoskopia i cystoskopia. Godziny przyjęć: od 8-1 i od 4-6 dla pan. od 5-6-od.

Nowość!! **Hotel-Restauracja „Bellevue”** **Nowość!!**

Andrzeja G. OTWARCIE Andrzeja G.

Sobota, dnia 1 marca o godz. 8-ej wieczór.

Piwa Anstadta, Stryckiego, jak również oryginalny Pilsner z beczki.

Z poważaniem

Telefon 22-71.

Bernhard

720

Pierwsza nowoczesna fachowa szkoła kroju i szycia
K. ZDYBICKIEJ
Łódź, ulica Spacerowa № 37.

Uczenie praktyczne na wł. materiałach. Sprzedaż form papierowych i makiekinów.

Absolwentki pierwszorzędnej angielsko-francuskiej Akademii krawieckiej: Wiedeń, Praga czeska, (Nauka kroju artystycznego). Każda z uczenie w ciągu miesiąca obznajmia się z najnowszymi pięćdziesięcioma modelami. Fachowcy zdolni wyczuwają się kroju teoretycznie moim systemem przez kilkanaście godzin. Po ukończeniu wydaje świadectwa i dyplomy z prawami. Przy zakładzie naukowym znajduje się pierwszorzędna pracownia sukien i okryć damskich pod kierunkiem K. Zdybickiej i H. Borowskiej. 513

Pierwszorzędna pracownia sukien okryć i kostiumów damskich

K. ZDYBICKA i H. BOROWSKA.

Łódź, Spacerowa № 37.

Poleca na wiosnę w wielkim wyborze oryginalne wytworne smaku dodatki zagraniczne. — Wykwintne i akuratne wykończenie. — Kostiumy wykonują specjaliści krawcy. — (Ceny solidne). Polecając się łaskawym względem Sz. Klienteli pozostajemy z poważaniem

718

K. ZDYBICKA i H. BOROWSKA.

Tydzień na fartuszki

Fartuszki damskie.

Kolorowe reform. płócienne	od 1.25
Kolorowe z szelkami	95
Białe gorsecikowe z haftem	od 1.75
Czarne gorsecikowe	1.25
Białe dla uczennic	90
Czarne „	1—

Półfartuszki damskie.

Nowości

Kolorowe z napisem „Dzień dobry”	40—50
Kolorowe muslinowe	45
Muslinowe eleg. wykończenie	65
Płócienne z koronką lnianą	1.05
Płócienne galonem przybrane	50

Fartuszki dla dziewczynek.

Muslinkowe krój wiedeński	od 75
Bańcikowe galonem przybrane	85
Płócienne	50
Pikowe kolorowe	od 1.10
białe	1.30
Batystowe białe	95
Alpagowe czarne	1.30

Fartuszki dla chłopczyków.

Płócienne z różnymi widoczkami	35
Lniane w różnych kolorach	60
Pikowe kolorowe	70
Pikowe białe	od 55
Alpagowe czarne	85
Prunelowe czarne	70
Ceratowe w różnych kolorach	95

Śliniaczki.
od 15 do 60 kop.

A. Spodenkiewicz

Konstantynowska 26.

611

Zarząd kawiarni hotelu „Savoy”

zawiadamia, że w dniu 10 lutego r. b. otworzył własny dział

WYROBÓW CUKIERNICZYCH

ciast, tortów, baumkuchenów, cukrów i t. p.

Dział ten prowadzony jest pod kierunkiem wybitnych specjalistów, tak, że zadowala najwybredniejsze gasta.

Cukiernia dostarcza wszelkiego rodzaju ciast, tortów, cukrów, lodów, baumkuchenów i t. d. na wesela, zabawy i zebrania po cenach umiarkowanych

Zamówienia przyjmuje się telefonicznie.

Telefony № 12-72, 12-74, 30-73.

607

Helenów.

Helenów.

W niedzielę 2 marca r. b.

Koncert na ślizgawce i na sali.

615

Wejście 25 i 15.

Początek o 3-ej pop.

INFORMATOR

firm chrześcijańskich

Pracownia sukien i okryć damskich

Władysław Janiszewskiej
egzystuje od lat 20-stu, przy ul. Przelazd № 16, I-sze piętro.

Magazyn mebli

Władysław Romiszewskiej
Łódź, Piotrkowska 117, I piętro.

Skład nasion i narzędzi ogrodniczych

L. Jasińskiego
Łódź, ul. Św. Andrzeja № 10.
12 r. — 5 tyg.

Zakład wszelkiego obuwia
J. Kowalczyka.

Wykonują roboty starannie i na czas.
Cegielniana 9.

Pierwszy chrześcijański skład akór i wszelkich przyborów szewskich

Piotrkowska 27 w podwórzu

Pracownia haftów i robót ręcznych

„ZOFIA”
Łódź, ul. Długa № 10, m. 8

Magazyna Obuwia

Antoniego Pruskiego
ul. Cegielniana 52 za Wschodnią.

Pracownia kapeluszy

W. Głuszkowska
Przejazd № 14.

Poleca duży wybór załobnych kapeluszy oraz są do wypożyczenia.

Galanterya damska i męska
Kazimiera Jarocińska
Piotrkowska 123.

D. Mittelstaedt

Nikołajewska 67.

Przyjm. od 8—9 i pół rano 15—6 i pół. po poł. w niedzielę i święta tylko rano od 8—10

Kilka egzemplarzy

szyków Henryka Redlicha. „Flissaki” i „Marya i Miecznik”, tanio do sprzedania. Dzielnica 50, m. 13, od 1 do 5 godziny po poł. 268

Szkoła rysunkowa

Jerzego Lemana
Południowa 2

Rysunki, Malarstwo, Modelowanie modeli żywy (akt i głowa)

Przy szkole jest osobny oddział dla rzemieślników: ślusarzy, stolarzy, mularzy, cieśli i malarzy z nauką rysunku fachowego. 4882

Dr. Jan Cadorski

Akuszerya,

choroby chirurgiczne i kobiece
przyjmuje od 10 r. i 4—6 po poł.
ul. Cegielniana 9 m. 4. 3526

Doktor Medycyny

Edward Bernhardt

Łódź, Cegielniana № 19.
Telefon № 25-00.

Choroby wewnętrzne. Specjalnie płuc i serca. 277

Dr. B. REJT Średnia 5.

Sp. Choroby skór, weneryczne, włośń, kosmetyka lekarska. Leczenie Syphilisa Salvaranem „Erlieh Hata 888” (wśródtylnie). Leczenie elektrycznością (elektrolizmem) i masażem wibracyjnym. Dla pań osobna poczekalnia.
Godz. przyjęć: od 8—1 rano i od 4—8 w. niedziele i święta od 9—5 pp. 658r

D-r. Stanisław Lewinson

powrócił.

Wschodnia 53 (róg Cegielnianej)

Telefon № 8-10

Choroby wewnętrzne.

Przyjmuje od 8—9 rano i od 5—7 po poł. 592

D-r. H. Rueger

Nawrot № 1.

Choroby wewnętrzne.

Przyjm. p. poł. 4—6. 5320

Dr. L. SILBERSTRÖM

Zawadzka 12.

Choroby skóry weneryczne (stosowanie preparatu 606) moczopłciowe. Kosmetyka lekarska, usuwanie szpecących włośń, siwek, plam itd.) od 12—2 p. p. i od 5—8 w. Panie: 4—6. Poczta. oddzielna. Wnieszciele od 11—3 popoł. 712r

Dr. Ark. Goldenberg

ul. Nawrot 38. Tel. 20-10.

Choroby wewnętrzne,

AKUSZERYA.

Do 9^{1/2} rano i 5—7 po poł. 2700

Dr. Wacław Bernard

CHOROBY WENERYCZNE,

SKORY, DROG MOCZOWYCH

Spacerowa № 40

przy Andrzeja.

8—12^{1/2} r. i 5—7^{1/2} w. 1483

Dr. Feliks Skusiewicz

Andrzeja 13

Choroby skórne, weneryczne i moczopłciowe.

Przyjmuje: od 9^{1/2}, do 11-ej i od 5—8. W niedziele i święta od 9^{1/2}, do 12-ej. Telef. 26—26. 507-r.

CASINO

Od dziś do poniedziałku 3 marca włącznie
między innymi:

„Pożeraczka serc”

wstrząsający i sensacyjny dramat w 3-ach aktach, w wyk. najl. artystów Hiszpanii.
W naturalnych kolorach a) Trzpiot. b) Śmierć w czasie walki
byków. c) Powrót do przeszłości.

„Mężczyzna ze skazą”

wspaniała komedia w wykonaniu najlepszych artystów Francji.

Nad program: „Pogrzeb Wialcewej”.

Orkiestra koncertowa „Sextet”

Orkiestra koncertowa „Sextet”

Teatr „MODERNE”

Krótki I. Grand-Hotel Krótki I.

III ATRAKCYA SEZONU III

Od dziś demonstr. będzie wspaniały program między in.

SOBOWTÓR

Wspaniała tragedia w 3 części, (długości 1500 metr.) w wyk. najwybitniejszych szt. artyst.

„Miłosny liścik”

Wspaniała komedia.

„Kri-Kri i Quo-Vadis”

nader komiczne — bezustanny śmiech.

TYGODNIK „MERKUR”

ostatnie nowiny z całego świata.

„Polowanie rentjera”

Wspaniała natura.

P. S. Dyrekcja pozwala sobie zaznaczyć, że otrzymała monopolowe prawo demonstrowania w Łodzi obrazów agencji „Merkury”. 724

„LUNA”

Program od soboty do poniedziałku włącznie wspaniały program
między innymi 722

Demonstrowanym będzie wspaniały dramat w 3-ach częściach, osnuty na tle życia
współczesnego w wykonaniu najwybitniejszych paryskich artystów, pod tytułem

W szponach pająka.

Rzeki i wodospady St.-Gotardu — przepiękna natura.

Od poniedziałku jak zwykle przedstawienia dla dzieci, z nowym urozni. programem

SZWEDZI W TEATRZE „ODEON”

Od soboty 1 do poniedziałku 3 marca 1913 r.

Życiowy dramat w 3-ach częściach, w wykonaniu Szwedzkich artystów

„Ślub potajemny”

i wiele innych obrazów.

NAD PROGRAM: w sobotę i poniedziałek, dramat w 2-ach częściach,
w wykonaniu wybitnych artystów Kopenhaskich.

„TAJEMNICA MATKI”

Najlepszy „Sextet” muzyczny. — Uwaga! Codziennie przedstawienie
dla młodzieży od g. 4—5 po pol. Dyrekcja S. ŚLIWIŃSKI. 609

Największa

Łódzka Hurtownia

cukru, śledzi, soli i towarów kolonialnych, oraz elektryczna palarnia kawy (nagrodzona za wyborowo paloną kawę wielkimi złotymi medalami w Rzymie, Paryżu i Rostowie nad Donem), poleca wszystkie w zakres branży kolonialnej wchodzące towary, po bardzo niskich cenach.

Teodor Wagner

712 Łódź, Piotrkowska 213, telef. 5-91.

Wyborowe powidła i miód

poleca po niższej cenie hartowo i detalicznie. Skład masła, kefiru i produktów wiejskich

B. PATZEROWEJ

Łódź, Mikołajewska 31, Tel. 24—10.

Dr. H. SARKOWSKI

Piotrkowska 120.
Przyjmuje z chorobami wewnętrznymi (spec. żołądka i kiszki).
Codziennie od 8—10 rano i od 5 do 7 po pol. Telef. 23-10. 259

Dr. Sonenberg

Choroby skóry, dróg moczowych i weneryczne.
Cegielniana 14. Od 11-1 i 5-7.

Dr. med. Z. GOLC

Choroby skórne i weneryczne ul. Mikołajewska 18.
Godziny przyjęć: od g. 9—12 i od 4 i pół do 7 i pół wiecz., w niedziele i święta od 9 do 12 i pół. Telef. 20-92.

Dr. M. PAPIERNY

AKUSZER I SPECYALISTA CHOROÓB KOBIECYCH ulica Południowa Nr. 23
Telefon 16-65.
Przyjmuje do 11 rano i od 4 i pół do 6 i pół po pol. 3531

Przejazd № 8.
Telef. 17-14
Dr. FRANCISZEK

KOZIOLKIEWICZ

mieszka obecnie Przejazd № 8, front, 1-e piętro.
Przyjmuje od 9, —12 i od 6—8 w.

Dr. S. SZNITKIND

Średnia 2. 1117
Choroby skórne, (włosy), i moczopłciowe, kosmetyka lekarska, weneryczne
Przyjmuje od 8-ej do 2-ej po pol. i od 1 i pół do 9 w., damy od 4 i pół do 6-e

Lekarz weterynaryi

S. WOLMAN,
Piotrkowska 145. Telefon 29-00.
Porady w zakresie leczenia wchodzące, diagnostyczne szczepionki, ekspertyzy. 3455

Dr. A. S. Tenenbajm

przeprowadził się na ul. Piotrkowską 145, Telef. 24-18
Przyjmuje z chorobami wewnętrznymi, żołądka i kiszki.
Przyjmuje od 10—12 i od 5—7

Dr. LEWKOWICZ

Choroby skórne, weneryczne i niemoczniowa Konstankowska 12.
Przy syphilisie (zastosowanie preparatu „800” i „914”, od 5—11 8—8, dla Pań od 5-8 w Niedziele 9-3, Osoba poczekała.

Dr. LITMANOWICZ

Krótki 12.
Choroby nerek, pęcherza, cewki i t. p.
Przyjmuje do 10 rano i od 4—8. Telefon 18-61. 3011

Dr. W. Dutkiewicz

Specjalność choroby skórne weneryczne 8 1/2—10 1/2 rano i od 4—7 1/2 w. W niedziele od 9—12 rano. Zielona 19. 317r.

Dr. med. W. KOTZIN

ul. PIOTRKOWSKA 71
Choroby weneryczne, przyjmuje od godz. 10—11 rano i od 4—8 pp. 2763r
Na telefonu 21-19

Dr. BOGUSŁAWSKI

ordynator szpitala 3-go Ducha w Warszawie przejechał się z Warszawy do Łodzi
choroby kobiece
przyjmuje od 4-ej do 6-ej po południu
Przejazd № 30. 3697

Dr. A. Groszlik

Zachodnia 63, (przy Zielonej).
Choroby skóry i włosów, weneryczne i dróg moczowych. Instytut Röntgenologiczny i światłolecznicy. Badanie krwi na syfilis. Od 8 1/2—11 1/2 r. i od 5—2. Niedziele i święta 9-12 r. 3031

Dr. H. Szuracisz

Choroby weneryczne i skórne. Małwot 2.
Przyjmuje od 8—10 i od 6—8 po pol. pnie od 6—8. W niedziele i święta od 4—1 po pol. 325r

**PIERWSZA LECZNICA
lekarzy specjalistów
dla przychodzących chorych**

Piotrkowska 45 (róg Zielonej).
Wewnętrzne i nerwowe **dr. Szwarcwasser** od 10 — 11 i 4 — 5
codziennie.

Choroby skórne i weneryczne **dr. L. Prybalski** codziennie od
1 — 2 i od 8 — 9 wieczorem.

Choroby chirurgiczne **dr. M. Kantor** od 2 — 3 codziennie. 3861

Choroby kobiece **dr. M. Papierny** od 5 — 4 codziennie.

Choroby oczu **dr. B. Donchin**. Poniedziałek, wtorek, środa,
czwartek od 9—10 rano. Niedziela, piątek, sobota od 1—2 po poł.

Choroby nosa, uszu i gardła **dr. C. Sium**. Poniedziałek, wtorek,
środa, czwartek od 1—2. Piątek, sobota, niedziela od 9—10 rano.

Choroby dzieci, miejsca porad dla matek **dr. Lipszyc** codz. od 1—2
Analiza krwi, wydzielin, moczu. Badanie matek.
— Porada dla niezamożnych 50 kop. —

Młody inteligentny człowiek

obeznany z wszelkimi czynnościami biurowymi i buchalterya, poszukuje odpowiedniego miejsca w fabryce, w kantorze lub w jakiegokolwiek instytucji przemysłowo-handlowej. Na żądanie poważne referency. Oferty w administracji tegoż pisma proszą łaskawie składać sub. „Pracowity 100”. 588

Wyższa szkoła kroju i szycia

„Józefiny”

Nagrodzona na wystawie pracy kobiet w Warszawie—złotym medalem w Belgii—srebrnym i dyplomami uznania.

Łódź, Piotrkowska № 34.

Kursy wyższe i niższe. Metoda kroju podług systemu francuskiego i angielskiego. Gruntowna nauka pasowania, mierzenia i upinania. Dla początkujących przygotowawczy kurs szycia. Przy szkole duża pracownia sukien, gdzie uczennice nabierają wprawy i gustu. Po złożeniu egzaminu w Cechu uczennice otrzymują patenty cechowe lub świadectwa prywatne. Kursy wieczorowe dla pracujących pod osobistym kierunkiem właścicielki. 5456

Na miejscu duży wybór manekinów.

Zarząd T-wa Krzewienia Oświaty

ma zaszczyt zawiadomić, że 569

Ogólne zebranie

członków Towarzystwa odbędzie się dnia 2-go marca o godzinie 4-ej po poł. w lokalu przy ulicy Mikołajewskiej № 11. Porządek dzienny: 1) Zagajenie. Wybór przewodniczącego. 2) Sprawozdanie Zarządu: 1) sekcji czytelnianej, a) czytelni polskich, b) czytelni żargonowych, 2) sekcji uniwersytetu powszechnego, 3) Sprawozdanie kasowe i preliminarz budżetu. 4) Protokół komisji rewizyjnej. 5) Wybór członków Zarządu. 6) Wybór komisji rewizyjnej. 7) Projekty i wnioski.

Odnaczona ZŁOTYM MEDALEM na WYSTAWIE w ROSTOWIE

**Warszawska szkoła kroju i szycia
Apolonii Kopydłowskiej**

dyplomowanej uczennicy paryskiej akademii kroju. Wydaje patenty i dyplomy z prawami zakładania pracowni, szkół. Nauka gruntowna i prędką, prowadzona dwoma systemami; uczennice nabierają wprawy i gustu przy pracowni sukien. Nauka mierzenia, pasowania i modelowania. Kurs wieczorny po cenach niższych; w kompletach połowa ceny. Nauka kroju teoretyczna 10 rubli. Zapis uczennic w każdym czasie. Po skończonym kursie uczennice otrzymują posady. Sprzedaż form papierowych, żurnali i manekinów. Przyjmuje się suknie i kostiumy do krajania i pasowania. Łódź, ul. Piotrkowska 115. Filia: Bałuty, ul. Zgłerska 54.

Dla dzieci, matek, rekonwalescentów, osób nerwowo i starców. FOSMOZA zapewnia prawidłowy rozwój krwi, kości i mięśni. Niezbędny pokarm dla dzieci w okresie ząbkowania i rekonwalescencji. Liczne opinie pp. Lekarzy, O dynatorów szpitali dołączają się do każdego pudełka. Dostać można wszędzie. Cena pudełka 1 rb.

Prócz z mozołną froterką!
CRISTALINE
do polturowania podłóg, linoleum, odświeżania mebli etc. Jedyny racjonalny środek, nadający piękny i trwały połysk. Jedna flaszka „Cristaline” wystarcza na pokrycie 200 kw. metr. podłogi.
WYSTRZEGAĆ SIĘ NAŚLADOWNICTW
Do nabycia w skład. aptecznych i farb. PRZETWORY CHEMICZNE CRISTALINE. 425

Kołdry, poduszki, bielizna pościelowa, pierze, wata.
Przejazd 16. 425

Dla Pań wielka okazja!
Po zlikwidowanej fabryce piękne materiały na suknie i bluzki, bardzo tanio. Piotrkowska № 128, m. 13. 696

Baczność!
Ostrzegamy, że prawdziwą „Skórę - angielską”, można dostać tylko: Piotrkowska № 128, m. 13. Ubranie można nosić 5 lat, lokietki od 40 kop., plusz 75 kop. Tamże gotowe spodnie. 698

Przysposabiam
do egzaminów, korepetycja, poprawki uczniów szkół rządowych i prywatnych. Przejazd № 12, m. 11. 640

LABORATORYUM
D-ra Bogusławskiego dla celów dyagnostyki lekarskiej (analizy krwi, moczu i t.p. (serodyagnostyka). Przejazd № 30. 5801

WIELKI CZAS
wiedzieć każdemu, że jest do nabycia w każdym sklepie najlepsza pasta do czyszczenia i konserwowania obuwia pod nazwą „Pomalin” która za swą dobroć została nagrodzona trzema złotymi medalami. Kantor w Łodzi, Piotrkowska 10. Telef. 24-91. 105

Okazyjnie!
Hafty kaliskie i szwajcarskie kiranki, sztory i portyery. Resztki na kostiumy i bluzki, żaboty oraz koszule damskie haftowane! Musée de lain Ceny fabryczne! Wielki wybór. Andrzejka 44 m. 2. 259

Przeciw kokułszowi, przy kaszlu astmie, emfizemie, katarach krtań, oskrzeli i chorobach płuc wzbudza apetyt. Uspokaja nerwy „Kosulin” aptekarza J. Saskiego w Brześciu Lit. Pozwolenie Rady Medycznej za № 847. Grand Prix w Hadze. — Cena flakonu 1 rb. Żądać wszędzie. — W Łodzi n. Splessa 1369—4—1

Dr. L. PRYBULSKI
Choroby skórne, włosów, (kosmetyka), weneryczne i moczopłciowe i niemoce płciowe Leczenie syphilisu EHRLICHA-HATA „006-914”
Ul. Południowa № 2, telef. 13-59
Przyjmuje od godz. 8—1 r. i od 4—8 w. panie od 5—6 po poł. Dla pań osobna poczekalnia. 2428

Dr. S. KANTOR
specjalista chorób skórnych, włosów, wenerycznych lub dróg moczowych Gabinet Roentgenowski i światłolecznicy, Piotrkowska 144 róg Ewangelickiej, telefonu № 19-41. Leczenie Syphilisu Ehrlich-Hata 898. Przyjmuje od 8—1 od 5—9 wiecz. Dla pań osobna poczekalnia. 244

MAGAZYN OBUWIA
T. Obreński
ulica Dzielna № 5.
Poleca gotowe obuwie w wielkim wyborze męskie, damskie oraz dziecinne własnego wyrobu z najlepszych materiałów podług najświeższych fasonów. Przyjmuje obetalunki, które wykonywa z wszelką akuracją. Ceny konkurencyjne. Bardzo nisko.

Jedyny krawiec damski
w Łodzi, ulica Dzielna № 13, mieszk. 3.
Pracownia sukien, kostiumów i okryć damskich.
704 **LEONARD THUM**,
były kroyczy domów konfekcyjnych M-me de GIOVANNELLI w Paryżu, M-me HENDLEY-SIMON w Londynie i A. WŁODKOWSKI w Warszawie.

„ZIARNO”
Ilustracja dla rodzin polskich
w 1913 r. dawać będzie prócz dotychczasow. zeszytu tygodniowego 48 dodatków rocznie.

Znacznie rozszerza program. Wprowadza barwne ilustracje.

Bez powiększenia zatem ceny prenumeracyjnej, prenumeratorzy „Ziarna” otrzymają w roku 1913:
52 zeszyty pięknie wydanego pisma (dla wszystkich),
12 tomów powieści w oprawie (dla rodziny),
12 zeszytów, zawierających mody i wskazówki gospodarcze (dla pani domu),
12 arkuszy wzorów robót piłkowych (laubzegowych) i t. p.
12 reprodukcji obrazów.

Opłacający prenumeratę za cały rok z góry wprost do Redacyi, otrzymają **BEZPŁATNIE 3 premia** (wartości 4 rb.)

- 1) Album artystyczne (przy Nr. 2 pisma).
- 2) Księgę pozytywnych wiadomości (przy Nr. 27 pisma)
- 3) Kalendarz ścienny na rok 1914 (przy Nr. 48 pisma).

Adres Redakcyi i Administracyi „Ziarna”:
Warszawa, Nowy-Świat № 33; telefon 38—20.
WARUNKI PRENUMERATY:

W Warszawie: rocznie 5 rb.; półrocznie 2 rb. 50 kop.; kwartalnie 1 rb. 25 k.; za opr. książek rocznie 1 rb. Za odnosz. 16 k. kw. Z przes. poczt. rocznie 6 rb.; półrocznie 3 rb.; kwartalnie 1 rb. 50 kop.; za opr. książek rocznie 1 rb. Za przes. premium 25 kop. Dodatków bez oprawy nie wysyłamy. 601

Ogłoszenie.

Zarząd Drogi Żelaznej Fabryczno-Łódzkiej

niniejszem podaje do wiadomości pp. wysyłających i odbierających towary, że z polecenia p. Ministra komunikacyi w dzień 300-nej rocznicy Panowania Domu Romanowych 21-go lutego st. st. r. b. stacye towarowe Drogi Żelaznej Fabryczno-Łódzkiej będą zamknięte dla interesantów. 593

Łódź, d. 14/27 lutego 1913 r.

WAŻNE DLA PAŃ MODYSTEK
FABRYKA KAPELUSZY 579

Zjednoczonych kapeluszników w Warszawie DŁUGA 29.
Wielki wybór fasonów. Ceny fabryczne.

Doktor
B. Donchin
specjalista
CHOROB OCZU
Piotrkowska 69. Telefon 28-39. Lecznica ze stałymi łóżkami.
Godziny przyjęć w ambulatorjum od 10—13 i od 4—7 po poł. Przyjmuje chorych na stałe. 2603

Dr. med. Bolesław Kon
PIOTRKOWSKA 50.
choroby uszu, nosa, gardła i chirurgiczne 3617
przyjmuje do 11 r. i od 4—7 popoł

Dr. med. Leyberg
Ch. skóry, weneryczne i moczopłc. Godziny przyjęć: 10—1 i 6—8. Dla pań 5-6 poczekalnia oddzielna. W niedzielę od 8—1-ej. Krótka 5, telef. 26-30. 1837

145. Piotrkowska naprzeciw ulicy Ewangelickiej 145.
Ogólnie znana lecznica zębów
 lekarza d-ty H. Pruss.

1395
 Leczenie, plombowanie i wyjęcie zębów bez bólu. Specjalne laboratorium techniczne do wprawiania sztucznych zębów. Plomby porcelanowe, plomby złote, złote korony, złote mosty. Reparacje sztucznych zębów na poczekaniu. Ceny bardzo niskie.

CENTRALNA KLINIKA
chorób zębów i jamy ustnej

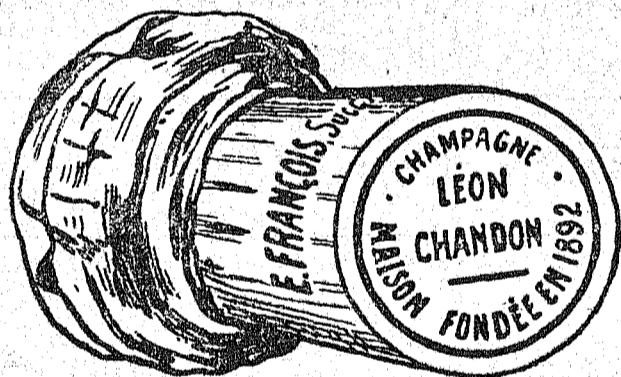
w Łodzi, ul. Piotrkowska № 86, tel. 14-79.

Taksa nadzwyczaj dostępna dla wszystkich. KONSULTACJA BEZPŁATNIE. WYRWANIE ZĘBA 15 KOP. SZTUCZNY ZĄB 65 KOP. PRZERÓBKA I REPARACJE ZĘBÓW 50 KOP. Przy klinice znajduje się specjalne laboratorium do wyrobu sztucznych zębów. Przyjmują tylko skończeni lekarze-dentyści.

Walenty Kopeczyński

Pierwsza Łódzka Piekarnia Mechaniczna
 poleca znane ze swej dobroci pieczywo, 3 razy dziennie świeże.
 Łódź, Juliusza № 14. Telefon 10-30.

Filie piekarni: Piotrkowska № 76—112—144—273. Cegielniana № 44. Widzowska № 152. Południowa 24. Konstantynowska № 8. Zgierska 13. Mikołajewska № 27. Długa № 11. Widzawska 48. Dyktylarnia parowa. Reprezentant F. JANKOWSKI, Warszawa, Marszałkowska 130.

PAMIĘTAJMY O SWOICH!

Pierwszy polski import herbaty

istniejący od 1840 roku pod firmą:

„T-wo M. SZUMILIN”

w WARSZAWIE.

POLECA:

Aromatyczne i silnie naciągające gatunki herbaty od ... rubla 1 kop. 40 do 6 rubli za funt. ...
 Sprzedaż w poważniejszych handlach towarów kolo-
 nialnych i Stowarzyszeniach spożywczych. ...

Reprezentant na Łódź i okolice:

Kazimierz Pawlak Łódź, Długa 10.

NIE ZANIEDBUJJCIE NIGDY PRZEZIEMIENIA I ZAŻYWAJCIE NATYCHMIAST

TRISANDEHOMMELA

PRZY KASZLU, CHRYPIE, KATARZE I WOGÓLE CHOROZACH ORGANÓW ODDECHOWYCH I GARDŁANYCH. PROSIMY ŻAĐAĆ IMIE DR. HOMMELA.

119

SANTAL VERDY'EGO

nieszkodliwy, bezwzględnie czysty, o działaniu leczniczym niezawodnym; leczy radykalnie i szybko rzeżączki świeże i zastarzałe, oraz wszystkie choroby dróg moczowych. Laboratoires Bernat et Verdeille 20, rue Rambuteau Paris. Sprzedaż we wszystkich aptekach i składach aptecznych. Żądać podpisu.

347

Kto cierpi na odleki lub też na brodawki, niech natychmiast używa amerykańskiego środka „CORRICIDE” De Keene firmy „The Keene Co. w New-Yorku”, a wtedy w przeciągu 5-ch nocy uzyska zupełne wyleczenie. Tysiące podziękowań! Skutek zapewniony! Nieszkodliwość zagwarantowana! Do nabycia we wszystkich aptekach, składach aptecznych i perfumeryach po niższej cenie (celem wypróbowania) tylko do 1 stycznia 1914 z 60 k. na 55 k. Generalna reprezentacja na całą Rosję: H. Neuman, Łódź, Piotrkowska 89, tel. 16-20.

523

Pierwsza Łódzka chrześcijańska Elektryczna Fabryka Cukrów

Nagrodzona Wielkim Srebrnym Medalem na wystawie Rzemieślniczo-Przemysłowej w Łodzi

T. Dąbrowski i S-ka

w Łodzi Widzewska 104

Poleca swe wyborowe wyroby codziennie świeże

3304

Oddział sprzedaży towarów

658

przy

VI-ym Towarzystwie Pożyczkowo - Oszczędnościowym

Łódź, ul. Przejazd № 14, telefon 28-28.

Poleca towary na ubrania męskie gwarantowanej dobroci po cenach fabrycznych.

Sprzedaż odbywa się w godzinach biurowych t. j. od 10-ej rano do 3-ej po południu, a oprócz tego we wtorki, w czwartki i w soboty od godz. 6-ej do 8-ej wieczorem.

Plaszcze, Kostyummy, Suknie wykonane w pracowni sukien

Przejazd 48, (II-ie piętro) „Stanisławy” odznaczają się szykiem i elegancją. Pracownia otwarta do godziny 8-ej wieczorem.

„Stanisławy”

Zjednoczone fabryki
Wyrobow Ogniotrwałych
 dawniej **C. KULMIZ**

Towarzystwo z ograniczoną poręką.

Główna fabryka: Saarau pod Wrocławiem, założona w r. 1850
 Oddziały fabryk: Mark-Redwitz w Bawarii i Halbstadt (Czechy).

Wyroby na wielokrotnych wystawach premiowane.

Ogniotrwałe wyroby wszelkiego rodzaju;
 Cegły szamotowe i Kinasowe;
 Cegły odporne na działanie kwasów;
 Płyty i murki.

Roczna reprodukcja około 120 milionów kgr. formowanych przedmiotów.—Robotników obecnie około 1.500.

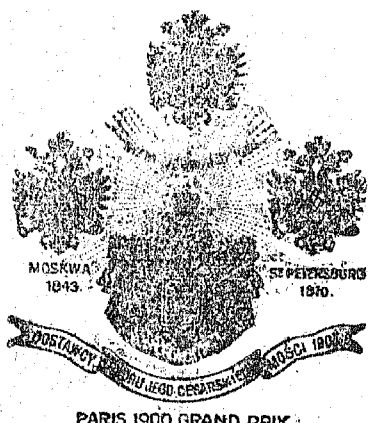
Reprezentant na Łódź i okolice:

B. Łoziński, Łódź—Pasaż Szulca № 3, Telefon 547. 129

HERBATA—KRAJOWY IMPORT.

HERBATA—KRAJOWY IMPORT.

378

Tow. Akc. ZYRANDÓW

Łódź, Piotrkowska 87. Telefon 24-26.

PARIS 1900 GRAND PRIX.

BIAŁA WYSTAWA. OKAZYJA!!

Nadzwyczaj
korzystnego kupna **Bielizny Stołowej** 577

❖ ❖ po dotychczas niebywałych niskich cenach. ❖ ❖

Obrusy Lniane „Jacquard’owe”

na 4 osoby od Rb. 1.15
na 6 osób od Rb. 2.00
na 8 osób od Rb. 2.75
na 12 osób od Rb. 3.85

Serwetki Lniane „Jacquard’owe”

Serwetki stołowe wiel. 65x65 cm. taz. od Rb. 3.90
Serwetki śniadaniowe 40x40 cm. taz. od Rb. 2.75
Serwetki deserowe wiel. 35x35 cm. taz. od Rb. 2.70

Obrusy Lniane „Adamaszkowe”

na 6 osób od Rb. 5.65
na 8 osób od Rb. 7.30
na 12 osób od Rb. 9.00

Serwetki Lniane „Adamaszkowe”

Serwetki stołowe wiel. 71x71 cm. taz. od Rb. 9.10
Serwetki śniadaniowe 40x40 cm. taz. od Rb. 4.10
Serwetki deserowe wiel. 35x35 cm. taz. od Rb. 4.00

Ręczniki Jacquard’owe lniane, tuzin Rb. 5.40, 6.10, 7.30.

Ręczniki Adamaszkowe lniane, tuzin Rb. 7.00, 8.50, 9.25.

W Niedzielę, 2 i 9 marca r. b. magazyn otwarty od godziny 1-ej po południu.

Zarząd Łódzkiej Rzeźni Miejskiej

poleca:

Skóry wołowe, krowie, cielęce, końskie suche i solone. Łój i szmalec topiony, do celów technicznych. Krew suszoną na nawozy sztuczne. Maczkę mięso-kostną na karm dla ryb, drobiu i trzody. Włosień tapicerski dezynfekowany w kilku wyborowych jakościach i kolorach. Łódź sztuczny po 15 kop. pud na miejscu bez dostawy. 445 Inżynierska № 1, tel. 46.

ZYRANDOLE ELEKTRYCZNE

lampy stołowe, ampie, kinkiety.

Lampki ekonomiczne (75% oszczędności prądu).

Największy wybór.

Najnowsze modele.

Bracia BORKOWSCY

Składy elektrotechniczne.

WARSZAWA

ulica Jerozolimska № 56.
Telefon 42-46 i 84-56.

ŁÓDŹ

ulica Piotrkowska № 125.
Telefon 14-40.

Eleganckie Ubiorry Męskie

zupelnie odpowiednie na każdą figurę, wykony-
wa z najwykwintniejszych angielskich nowości. 521

ALBERT NIEGEL

KRAWIEC

WROCLAW

12. ULICA JUNKERN 12.

naprzeciw Kisslinga

Od 1 mar-
ca otwie-
ram

Kursy Wieczorowe

dla
doros-
tych.

Zapis odbywa się codziennie od 7 do 9 wieczór, w szkole
miejskiej № 36, Rybna 16, II-e piętro.

624

Starszy nauczyciel J. Ostrowski.